

Kraftsamling från norr till söder

**Resultat av statsbidrag till ideella organisationers
arbete i flyktingsituationen 2016**

Kraftsamling från norr till söder

Resultat av statsbidrag till
ideella organisationers arbete
i flyktingsituationen 2016

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) fick i december 2015 i uppdrag av regeringen att betala ut ett särskilt bidrag som fördelats till tio nationella organisationer. Syftet med bidraget var att skapa bättre förutsättningar för organisationernas viktiga arbete med asylmottagande och nyanländas etablering. Myndigheten fick samtidigt i uppdrag att följa upp bidragets användning och analysera resultatet av genomförda insatser. Den uppföljningen presenteras i denna rapport.

När regeringen hösten 2015 beslutade om att bevilja medel för att förstärka kapaciteten i det civila samhällets insatser för asylmottagande och nyanländas etablering var arbetet i organisationerna redan i full gång. Den stod snabbt klart att när samhället möter stora utmaningar då är civilsamhällets olika aktörer närvarande och gör vad de kan för att bidra med viktiga insatser. Civilsamhället kan bidra med andra lösningar och skapar andra förutsättningar än vad offentlig sektor kan göra.

Myndighetens uppföljning visar att bidraget har använts effektivt och väl i flyktingsituationen. De tio organisationer som regeringen pekade ut som bidragstagare har sammantaget bedrivit omfattande insatser i hela landet. Det är olika typer av insatser som riktats till asylsökande och nyanlända i alla åldrar. Organisationerna har bidragit med ett omfattande praktiskt arbete såsom språkinträdning, läxhjälp och samhällsinformation, traumabehandling, praktik och teaterföreläsningar.

Med bidragets hjälp har organisationerna bättre kunnat möta målgruppernas behov, rekrytera och rusta fler frivilliga samt erbjuda mer verksamhet. Samtidigt har de förstärkt sin beredskap samt utvecklat nya metoder och arbetssätt. Mycket av verksamheten har skett genom samarbete med andra organisationer. Det har lett till ökad samverkan mellan organisationer vilket på sikt skapar bättre förutsättningar för civilsamhället. Statsbidraget har varit unikt i sitt slag då det genom sitt ospecificerade syfte har möjliggjort en flexibel användning efter förändrade behov samt med utgångspunkt i organisationernas egna värdegrunder, kompetenser och arbetssätt.

Kraftsamling från norr till söder har tagits fram av Maria Sundbom Ressaissi och Marina Tjelvling med hjälp av Lovisa Carlsson.

Lena Nyberg, generaldirektör,
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Förord	3
Innehåll	4
Sammanfattning	5
1 Inledning	8
Flyktingsituationen 2015 och det civila samhället	8
Uppdrag om utbetalning av medel.....	10
MUCF:s tolkning av uppdraget	11
Rapportens avgränsning och disposition.....	12
Genomförande av uppdraget	13
2 Hur har bidraget använts?	16
Strategier för att stärka kapaciteten	16
Medlen nådde ut och stärkte verksamheterna	17
Insatser för en bred grupp asylsökande och nyanlända	22
En övergripande bild av prioriterade insatsområden.....	25
Ökad volym i de direkta insatserna.....	28
Reell förstärkning av utvecklingsarbetet.....	30
Organisations- och stödstrukturen har förstärkts.....	33
Målgrupperna har varit delaktiga.....	35
Insatserna har haft betydelse för nyanlända och asylsökande	37
Samverkan har skett med organisationer och myndigheter.....	40
3 Sammanfattande analys och bedömning	46
Bidraget har förstärkt organisationernas arbete	46
Organisationerna lyckas nå olika målgrupper	48
Ett förstärkt arbete med psykosocialt stöd.....	50
Samverkan och samordning kan utvecklas	51
Bidragets flexibilitet en framgångsfaktor	53
Referenser	55
Bilaga 1: Enskilda organisationers arbete 2016	56
Bilaga 2: Regleringsbrev	63

Sammanfattning

I december 2015 betalade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ut totalt 94 miljoner kronor till tio organisationer enligt regeringsbeslut om särskilda medel för att stärka kapaciteten i det fortsatta arbetet med mottagande och etablering av nyanlända (Regeringsbeslut, 2015). Organisationerna var Flyktinggruppernas riksråd (FARR), Individuell Människohjälp (IM), IOGT-NTO, Islamic Relief, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner, Rädda Barnen, Skyddsvärnet, Svenska kyrkan och Svenska Röda Korset (inklusive Röda Korsets Ungdomsförbund). Bidraget fick användas under 2016 och storleken varierade mellan 1 miljon till FARR och 34 miljoner till Svenska Röda Korset. Organisationerna skulle i arbetet samverka med andra organisationer samt sträva efter en stor geografisk spridning av insatser.

I den här rapporten redovisar myndigheten hur bidraget har använts enligt syftet och analyserar resultaten av insatserna. Rapporten bygger på organisationernas inlämnade redovisningar av ekonomi och genomförda insatser samt ett samråd om resultat och lärdomar i mars 2017 med företrädare från organisationerna.

Myndighetens bedömning är att organisationerna trots korta tidsramar har använt medlen effektivt och väl utifrån identifierade behov och befintliga förutsättningar.

Det breda syftet med bidraget har gjort det möjligt att använda det till en mångfald av verksamheter riktade till olika målgrupper av asylsökande och nyanlända. Det har underlättat omfördelningar vid förändrade behov eller förutsättningar. Organisationerna har använt bidraget till att stärka kapaciteten genom att:

- förstärka och bredda befintliga insatser där efterfrågan och behovet har varit stort
- genomföra fler aktiviteter, stödinsatser och utbildningar
- nå fler målgrupper med insatser
- sprida mer material
- engagera, utbilda och stötta fler frivilliga och volontärer
- inkludera fler nyanlända som deltagare verksamheterna
- initiera och pröva nya verksamheter och projekt
- utveckla rutiner, metoder, material och koncept
- ta fram kunskap och utvärdera sitt arbete
- utveckla organisationsstrukturer för ett fortsatt hållbart arbete
- skapa nya funktioner, anställa fler och kompetensutveckla personal, och
- fördjupa samarbetet med flera samarbetspartner.

Organisationerna har bedrivit verksamhet i samtliga 21 län och i hundratals kommuner. De vanligaste insatserna har varit att förmedla samhällsinformation och att erbjuda sociala mötesplatser samt språkträning. Det har också varit vanligt att stärka organisationens kapacitet och att utveckla verksamhetens kvalitet och hållbarhet genom att öka stödet till medlemmar, frivilliga och personal. Andra insatsområden har till exempel varit juridiskt stöd, psykosocialt stöd eller arbetsmarknadsinsatser.

Organisationerna har ofta samverkat med varandra eller andra civilsamhällesorganisationer men även med offentliga aktörer på kommunal, regional och nationell nivå.

MUCF bedömer sammantaget att bidraget har lett till att organisationerna har stärkt sin kapacitet att bedriva mer och förbättrad verksamhet för nyanlända och att de i många fall samtidigt har kunnat göra kvalitativa förbättringar som gynnar verksamheten även efter den som tid bidraget avsett. Myndigheten bedömer också att organisationerna har ökat sin beredskap för och kunskap att hantera liknande situationer inom området.

Organisationerna har uppfattat det särskilda bidraget som ett uttryck för tillit och erkännande av deras arbete. Det var ett mycket värdefullt tillskott till det arbete som redan pågick samtidigt som det hastiga beslutet om att fördela bidraget innebar att startsträckan och planeringstiden blev kort. Flera organisationer ansåg att en bättre samordning mellan regeringen och MUCF samt en större transparens om bidragets inriktning och urval av organisationer hade underlättat deras framförhållning och legitimitet. För flera organisationer kan det också vara svårt att efter bidragperiodens slut svara mot nyvunna förväntningar och behålla kompetens och verksamheter.

I analysen av resultatet av insatserna har myndigheten gjort iakttagelser och dragit slutsatser som lyfts i rapporten:

- Det tycks ha varit en framgångsfaktor att bidraget också använts till centrala stödstrukturer i organisationen. När medel lämnas till central nivå och är relativt fria, kan organisationerna stärka sina stödfunktioner vilket också kan förbättra det lokala eller regionala arbetet. Medel på nationell nivå har också underlättat en flexibel omfördelning efter skiftande lokala och regionala behov.
- Beständigheten i de frivilligas engagemang bygger på att det finns en god ledning, bra samordning och utbildning samt fungerande stöd, vilket kräver en kontinuitet i form av anställd personal. Ett hållbart och kvalitativt frivilligarbete kräver resurser.
- Det finns indikationer på att det behövs fler riktade projekt och insatser för de mer utsatta grupperna av nyanlända och asylsökande så som kvinnor, tjejer och unga hbtq-personer. Generellt sett behöver kunskap om särskilt utsatta gruppers behov och arbetssätt öka och bland civilsamhällets organisationer finns potentiell kunskap och kapacitet för att arbeta med frågorna som kan tas till vara.
- Unga vuxna har varit en vanlig målgrupp och det civila samhällets insatser kan vara särskilt viktiga för den gruppen. I MUCF:s tidigare studier har det visat sig att unga vuxna nyanlända ofta är en bortglömd grupp, som betraktas som övriga vuxna. (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2016d). Unga vuxna nyanlända behöver bemötas utifrån ett ungdomsperspektiv och erbjudas verksamheter där deras särskilda behov beaktas.

- Många organisationer har gjort insatser för barn och ungdomar. Det handlar om till exempel barnrätt, stöd i skola och boende, social utsatthet och grundläggande förutsättningar. Insatserna är ett viktigt komplement till kommunala insatser i fråga om asylmottagande och etablering i samhället för barn och ungdomar.
- Organisationernas arbetsmetoder har ofta präglats av ett inkluderande förhållningssätt för att stärka individers egenmakt. Myndigheten bedömer att det är värdefullt att särskilt fördjupa kunskaperna om hur civilsamhällets organisationer arbetar med delaktighet, inkludering och egenmakt i sitt arbete på integrationsområdet och att samla in och sprida sådana exempel.
- Organisationerna beskriver en markant ökande psykisk ohälsa hos målgruppen som har gjort behovet av stödinsatser allt mer akut, men också ökat belastningen på frivilliga och personal. Det är viktigt att uppmärksamma och följa upp både den psykiska ohälsan hos målgrupperna samt det ökade ansvaret och de påfrestningar som organisationernas personal och frivilliga upplever. Det är också värdefullt att ta tillvara de kunskaper och metoder om psykosocialt stöd som har utvecklats och används i olika verksamheter.
- Med mer långsiktig samordning och samverkan mellan olika aktörer skulle effekten av civilsamhällets insatser kunna tas tillvara på ett bättre sätt. Det finns behov av styrsystem som kan stimulera till ytterligare samverkan mellan civilsamhället och offentlig förvaltning men också mellan civilsamhällesorganisationerna. Det kan exempelvis ske genom bidragsgivning.
- Offentliga aktörer och politiken bör säkerställa att det utöver samverkan kring praktiskt arbete också finns kanaler för samråd om sakfrågorna, där civilsamhället kan vara en resurs utifrån sin expertis och sin roll som röstbärare.
- Politiken bör överväga hur det i fortsättningen går att åstadkomma relativt fria och långsiktiga finansieringsformer som möjliggör både flexibilitet och diversifiering samt möjlighet till samverkan kring komplexa områden. En sådan finansieringsform skulle kunna vara en fortsatt framgångsfaktor för civilsamhällets insatser för asylsökande i väntan samt för nyanländas etablering och integration.

1 Inledning

Flyktingsituationen 2015 och det civila samhället

År 2015 sökte 163 000 personer asyl i Sverige, varav 70 000 barn. Av dessa var 35 000 barn utan vårdnadshavare, eller ensamkommande barn. Utöver de asylsökande kom ett antal människor som valde att inte söka asyl i Sverige utan att i stället resa vidare till ett annat land, så kallade transitflyktingar. Det var en stor utmaning för samhället att ta emot så många vuxna, familjer och ensamkommande barn på så pass kort tid för.

Utredningen *Att ta emot människor på flykt – Sverige hösten 2015*, beskriver att civilsamhället snabbt visade ett mycket stort engagemang i den här situationen och bistod med bland annat kläder, husrum, vård, information och psykosocialt stöd. Inte minst var de snabba på plats då många anlände vid gränser och tågstationer. Utöver många civilsamhällesorganisationer bidrog många enskilda med hjälp. Punktinsatser från nystartade och ibland tillfälliga sammanslutningar och av enskilda kompletterades av det mer långsiktiga och uthålliga arbetet hos etablerade civilsamhällesorganisationer (SOU 2017:12).

Den 24 november 2015 meddelade regeringen att det behövdes ett andrum och att den svenska lagstiftningen om rätten till asyl tillfälligt behövde anpassas till krav enligt internationell rätt, vilket skulle innebära att rätten till uppehållstillstånd blir tidsbegränsad och att rätten till familjeåterförening begränsas. Vid samma tid stängdes gränserna genom att ID-kontroller infördes, vilket minskade antalet asylsökande snabbt. Flyktningmottagandet var betydligt lägre under 2016. Den tillfälliga lagen trädde sedan i kraft i juni 2016. De långa väntetiderna under asyltiden har dock gjort att behovet av insatser i flyktningmottagandet var fortsatt stort men har skiftat från att möta akuta behov av förnödenheter till mer långsiktiga behov av sociala sammanhang, samhällsinformation, asylrådgivning, språkstudier, psykosocialt stöd eller etableringsstöd.

Utredningen konstaterar att

”civilsamhället tillsammans med enskilda volontärer utvecklade en stor och samlad kapacitet att bidra till mottagandet av människor på flykt i både det akuta skedet och i ett mer långsiktigt perspektiv.” (SOU 2017:12, s. 285)

De gör vidare bedömningen att

”det fanns en betydande kapacitet och en stor drivkraft hos det civila samhällets aktörer och att erfarenheterna från hösten 2015 har visat att den kan tas tillvara på ett ännu bättre sätt.” (SOU 2017:12, s. 396)

Enligt utredningen fanns det brister i fråga om samordning och informationsdelning men det var också något som stärktes över tid. Det förkom också att regelverk hindrade ideella lösningar, till exempel för boenden. Utredningen framhåller civilsamhällets roll att komplettera och i svåra lägen avlasta myndigheter, inte minst i en situation som kräver insatser av skiftande karaktär. Lärdomar som dras är att resurserna kunnat utnyttjas bättre med mer ömsesidig kunskap mellan myndigheter och organisationer om varandras verksamheter, tydligare kommunikation samt bättre informationsdelning och samordning.

Det behövs också tydliga ingångar till myndigheterna för civilsamhället och etablerade nätverk och samverkansformer. En lärdom var också vikten av att redan under mer lugna förhållanden ha skapat nätverk och fått erfarenhet av samarbete mellan frivilligorganisationer och myndigheter (SOU 2017:12).

Under 2016 hade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, flera uppdrag för att på ett bredare sätt synliggöra det civila samhällets arbete och förutsättningar att arbeta med flyktingmottagande och nyanländas etablering 2015. En enkätuppföljning av organisationer verksamma på det sociala området, *Villkor för organisationer med social inriktning – civila samhällets villkor 2015 med fokus på flyktingmottagande* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016e), gav en bred och representativ bild av socialt inriktade organisationers arbete på området och visar bland annat hur de anser att deras ekonomiska och administrativa villkor samt deras relation till det offentliga har sett ut under 2015.

Samma år gjordes också en fördjupad intervjustudie med civilsamhällesorganisationer, *Flyktingmottagandet, det civila samhällets roll och villkor* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016a). Den gav en fördjupad förståelse för vilka förutsättningar som finns för arbetet med mottagande av asylsökande och nyanländas etablering. MUCF tog på uppdrag av regeringen också fram skriften *Samla kraft! – en vägledning för kommuner och civilsamhället om samverkan kring insatser för nyanlända* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016b) som presenterar argument för, exempel på och metoder för samverkan kring arbetet med asylmottagande och etablering för nyanlända.

Regeringen förstärker stödet till civilsamhällets insatser

Med anledning av den rådande flyktingsituationen och civilsamhällets stora mobilisering, beslutade regeringen att tilldela 200 miljoner kronor som engångsmedel för att förstärka civilsamhällets aktörers resurser i den pågående flyktingsituationen (prop. 2015/16:47). Sent under 2015 fördelade regeringen 105 miljoner kronor av anslaget till organisationer inom det civila samhället och trossamfunden för arbetet med människor på flykt, medan 75 miljoner kronor skulle gå till folkbildningens organisationer och 20 miljoner kronor till idrottsorganisationer.

För idrottsrörelsen och studieförbunden var det här en ytterligare förstärkning av redan tidigare tilldelade medel. Även Svenska Röda Korset hade fått ett riktat stöd tidigare under 2015. Medlen från ändringsbudgeten förmedlades via Folkbildningsrådet, Riksidrottsförbundet, Nämnden för statens stöd till trossamfund samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Uppdrag om utbetalning av medel

Den 11 december 2015 fattade regeringen beslut om att tilldela 94 miljoner kronor i särskilda medel till tio organisationer¹ för att stärka deras kapacitet att fortsätta arbeta med mottagande och etablering av nyanlända (regeringsbeslut 2015). Beslutet omfattade vilka organisationer som skulle få del av medlen och med vilka belopp och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor fick i uppdrag att betala ut bidragen till de utsedda organisationerna samt följa upp användningen av bidragen. Enligt regeringsbeslutet syftade bidraget till ”att stärka det fortsatta arbetet med flyktingsituationen” (regeringsbeslut 2015, s.3). Bidragen skulle vidare användas för att

”stärka organisationernas kapacitet i insatser för asylsökande och arbetet med etablering av nyanlända i den rådande flyktingsituationen. Inom ramen för denna verksamhet ska bidragen bland annat användas för samverkan och samordning mellan organisationer. Organisationerna ska verka för att medlen så effektivt som möjligt når verksamhet i alla berörda delar av landet. Riks- eller nationella organisationer ansvarar för fördelning av medlen till lokala och regionala verksamheter.”

(regeringsbeslut 2015, s. 3)

Tabell 1.1 Regeringens fördelning av statsbidrag till tio organisationer 2015, kronor

Organisation	Beslutat belopp
Flyktinggruppernas riksråd, FARR	1 000 000
Individuell Människohjälp, IM	6 000 000
IOGT-NTO	2 000 000
Islamic Relief	6 000 000
Lantbrukarnas riksförbund, LRF	3 000 000
Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner	10 000 000
Rädda Barnen	12 000 000
Skyddsvärnet	3 000 000
Svenska kyrkan	17 000 000
Svenska Röda Korset (varav 4 miljoner till Röda Korsets Ungdomsförbund)	34 000 000
Totalt	94 000 000

Organisationerna skulle enligt beslutet lämna en ekonomisk redovisning av genomförda och planerade insatser till MUCF senast den 1 april 2016. MUCF skulle i sin tur lämna en rapportering till regeringen senast den 15 maj 2016 med en sammanställning av

¹ Svenska Röda Korset skulle enligt beslutet fördela 4 miljoner kronor vidare till Röda Korsets Ungdomsförbund. Ungdomsförbundet är en egen organisation och därför var det i praktiken 11 organisationer som fick del av medlen.

organisationernas delredovisningar. Resultatet rapporterades till regeringen den 15 maj 2016 i delrapporten *Stärka arbetet med flyktingsituationen – en sammanställning av organisationernas delrapporter* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016c). Bidraget skulle sedan, senast den 20 december 2016, slutredovisas till MUCF genom en ekonomisk redovisning samt en redovisning av uppnådda resultat i förhållande till bidragets syfte och ändamål. MUCF skulle därefter lämna en samlad slutrapport med en ekonomisk redovisning och en analys av resultaten av utförda insatser till regeringen den 1 april 2017. Ett nytt regeringsbeslut om att flytta fram tiden för slutlig rapportering innebar att datum för organisationernas slutredovisning flyttades till den 15 februari 2017 och att MUCF skulle återrapportera uppdraget senast den 2 maj 2017. Den här rapporten är myndighetens slutrapportering.

MUCF:s tolkning av uppdraget

MUCF tolkade beslutet som ett brett och tillitsfullt stöd till organisationer med pågående verksamheter för asylsökande och nyanlända, i syfte att stärka organisationernas kapacitet. Frågan var alltså inte *om* civilsamhällets organisationer skulle kunna bidra till att stärka mottagande och etablering, utan *hur* de skulle ha förutsättningar att göra det. Bidraget var tänkt som ett tillfälligt tillskott att använda direkt i den rådande situationen.

Det breda syftet gav utrymme för organisationerna att arbeta med pengarna utifrån förändrade behov samt den egna verksamhetsidén och kompetensen. Formuleringen i regeringsuppdraget "*Att stärka organisationernas egen kapacitet i insatser*" (regeringsbeslut 2015, s. 3) tolkades som att det både handlade om att stärka organisationernas möjligheter till ökad kvantitet, att kunna göra *mer* arbete, och ökad kvalitet, att kunna *förbättra* arbetet. Myndighetens tolkning var att det kunde användas brett både för direkta verksamheter, utvecklingsarbete och för att förstärka resurser och stödstrukturer för sådant arbete. Det kunde användas för löner, verksamhetskostnader, kostnader för material och utrustning men också OH-kostnader. En avgränsning var att insatser riktade till allmänheten eller målgrupper utanför den primära målgruppen eller organisationens egna aktiva, bör vara begränsade i förhållande till övriga insatser samt vara tydligt kopplade till mottagandet av nyanlända.

Det som vi bedömde skulle följas upp var hur organisationerna har valt att använda bidraget, vilka insatser som har gjorts samt hur bidraget har bidragit till att öka organisationernas kapacitet i arbetet. Vi har eftersträvat att det ska vara möjligt att redovisa olika sorters insatser och resultat utan alltför stor administrativ börda samtidigt som redovisningen ska ge relevant information till regeringen. Vi har lagt vikt vid att utformningen av uppföljningen inte begränsar handlingsutrymmet för vad som kan göras med bidraget, utöver vad som framgått av regeringsbeslutet. Att sätta upp nya specifika mål och resultatmått i efterhand bedömde MUCF skulle riskera att skapa en obefogad styrning och skulle vara svårt för organisationerna att anpassa sig till dem i efterhand.

Rapportens avgränsning och disposition

I rapporten redovisar vi endast de insatser organisationerna genomfört med stöd av bidragsmedlen. Verksamhet kring asylmottagande och nyanländas etablering som organisationerna har bedrivit parallellt under året men som inte på något sätt har bekostats av bidraget omfattas inte av rapporteringen, dock har insatserna inte sällan samfinansierats.

I det här inledande kapitlet ger vi en kort bakgrund till det uppdrag om utbetalning och uppföljning av statsbidrag som MUCF fått av regeringen. Vi beskriver också rapportens avgränsningar, metod och underlag samt hur myndigheten har valt att genomföra uppdraget att betala ut och följa upp statsbidraget. I det andra kapitlet ger vi en samlad bild av hur bidragsmedlen har använts av organisationerna, resultat som organisationerna redovisar samt lärdomar som de har dragit av arbetet. Kapitel tre utgörs av MUCF:s egna sammanfattande analys och slutsatser. Som bilaga finns en presentation av de organisationer som har fått stöd med korta beskrivningar av deras respektive arbete med stöd av bidraget. En bilaga är också regeringsbeslutet om det särskilda statsbidraget.

Underlag till rapporten

Underlag till den här rapporten utgörs av de redovisningar som organisationerna har lämnat till MUCF. Ett annat underlag är minnesanteckningar från det samråd om resultat och lärande som genomfördes i mars 2017.

I de redovisningar som lämnats har organisationerna relativt fritt fått beskriva sina genomförda insatser utifrån de typer av aktiviteter, verksamheter, resursförstärkningar, utvecklingsarbeten och kommunikationsinsatser som de har gjort. De organisationer som fördelat medel vidare lokalt har hämtat in och sammanställt föreningarnas återrapporteringar. Organisationernas narrativa beskrivningar av verksamheterna utgörs dels av sammanfattande beskrivningar av ofta mycket omfattande insatser och dels av en mängd enskilda exempel på olika verksamheter och resultat som har uppnåtts, till exempel hur många som har deltagit i en utbildning eller på vilket sätt som deltagarna har gagnats av det stöd som erbjudits.

För att åstadkomma en översiktlig bild av i vilken utsträckning organisationerna arbetat med en viss typ av insats, har organisationerna fått frågor om vilka typer av insatser de har bedrivit, utifrån en lista om 25 stycken på förhand listade insattstyper. Organisationerna har dels fått ange förekomsten av insattstypen och dels fått rangordna de insattstyper som förekommit, utifrån vilka de har arbetat med mest (det var möjligt att ranka flera på samma nivå). Av dessa båda uppgifter, antalet organisationer som gjort en insattstyp respektive dess plats i rangordningarna, har vi sedan skapat ett index som består av en absolut rangordning. Den översta insattstypen har därmed varit den vanligast förekommande och den som står längst ner har varit minst vanlig i organisationernas arbete. På samma sätt har vi gått tillväga när det gäller organisationernas målgrupper där alternativen var 11 stycken².

² Svenska Röda Korset valde i sin återrapportering att inte ta med alla alternativ avseende målgrupp, för att underlätta kretsarnas återrapportering, vilket gör att vissa data kring deras målgrupper kan saknas i den sammanställning och rangordning som skett.

Rangordningarna bygger på organisationernas egen uppskattning av hur mycket de har arbetat med olika insatser eller hur vanlig målgruppen har varit, vilket kan vara svårt. Den absoluta rangordningen som skapats kan ge en grov bild av ur vanliga vissa insatser eller målgrupper var, men ska ändå tolkas med viss försiktighet.

Det har sammantaget inte varit möjligt att på ett systematiskt sätt få fram exakta siffror på aggregerad nivå, exempelvis det totala antalet nådda deltagare, antalet engagerade frivilliga eller antalet orter i landet som verksamhet bedrivits på. Rapporteringen av resultat i fråga om kvantitativ och kvalitativ kapacitetshöjning består i stället av summerande bilder av organisationernas redovisade insatser och verksamheter samt olika illustrerande exempel på vad de har åstadkommit med stöd av bidraget.

Genomförande av uppdraget

Informations- och samrådsmöte om redovisning av bidraget

Utbetalningen följde på ett snabbt regeringsbeslut och myndigheten kunde ta fram riktlinjer och mallar för återrapportering först i efterhand. För att få ett samförstånd kring bidragets användning och en bra slutrapportering bjöd myndigheten in de bidragsmottagande organisationerna till ett informations- och samrådsmöte i mitten av april 2016, då organisationerna hade lämnat in delredovisningen av genomförda och planerade verksamheter. Huvudsyftet med mötet var att informera om hur myndigheten arbetar med uppdraget, ge återkoppling på delredovisningarna samt hämta in synpunkter om riktlinjer och former för slutrapporteringen.

Diskussionen rörde hur medlen fick användas enligt bidragets syfte och eventuella avgränsningar, förutsättningarna för att hantera, följa upp och redovisa bidragets användning samt vilka uppgifter som bör efterfrågas vid återrapporteringen. Organisationerna lyfte på mötet att det skulle ge stora fördelar att flytta fram slutdatumet för bidragsperioden, vilket myndigheten framförde i sin delrapport i maj 2016 (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016c). Det resulterade i ett regeringsbeslut om att flytta fram datumet till den 15 februari 2017. MUCF:s bedömning är att det här skapade bättre förutsättningar för organisationerna att använda bidraget fullt ut, då det kunde användas hela år 2016 samt att det underlättade redovisningen, då organisationernas ordinarie redovisningsarbete oftast sker efter ett avslutat verksamhetsår.

Riktlinjer för redovisning

Efter samrådet tog MUCF fram mallar för redovisning av pengar, genomförda insatser och resultat samt och information om revisors granskning. Då befintliga mallar var anpassade till projekt- eller organisationsstöd, behövdes bland annat ett nytt stöd för organisationernas uppdrag till revisor om ekonomigranskning. Den nya informationen togs fram i samverkan med några av organisationerna samt branschorganisationen för revisorer, FAR. Samtliga mallar skickades ut på remiss till organisationerna, vilket gjorde att organisationerna kunde återkoppla om möjligheten att besvara frågorna och att redovisa ekonomin.

Den långa tid som förflöt från det att bidraget betalades ut i december 2015 till dess att organisationerna fick de slutgiltiga mallarna i september 2016 var beklaglig, då det försvårade för organisationerna att förbereda sin uppföljning av medlen, inte minst för dem som förmedlat medel vidare till medlemsorganisationerna. Dock fanns det redan genom samrådet och remissförfarandet en god möjlighet till inblick i och även möjlighet att påverka MUCF:s arbete.

Samrådsmöte om resultat och lärande

I mars 2017, efter att slutredovisningarna hade lämnats in, genomfördes ett nytt samråd, lärandekonferensen *Hur gick det med pengarna?* Syftet var att diskutera organisationernas rapporterade insatser och resultat. Syftet var att ge ett fördjupat underlag till MUCF:s återrapportering, men också att skapa ett tillfälle för gemensamt lärande. Under dagen deltog även tjänstepersoner från länsstyrelserna och Arbetsförmedlingen samt organisationen *Forum* som bland annat driver ett asylnätverk för civilsamhällesorganisationer.

Mötet genomfördes i två delar. I den första delen presenterade MUCF en översiktlig och preliminär bild av organisationernas rapporterade insatser och resultat som sedan diskuterades och kommenterades. Organisationerna hade möjlighet att problematisera och diskutera utmaningar och framgångsfaktorer. I den andra delen genomfördes en workshop på temana *Statens stöd till idéburen verksamhet, Samverkan mellan idéburna aktörer och offentliga aktörer, Metoder och verksamheter* samt *Uppföljning och utvärdering av idéburna insatser* för att fånga in lärdomar och förslag inför framtida satsningar. Bland annat deltog forskarna Stig Linde och Malin Arvidsson, som forskar om återrapportering och utvärdering av idéburen verksamhet vid Lunds universitet. De föreläste om hur en fångar värdet av social ideell verksamhet.

Organisationernas förbrukning av bidraget

Senast den 15 februari 2017 skulle organisationerna lämna in sina slutredovisningar av ekonomin och resultatet av insatserna. MUCF har granskat inkomna redovisningar och vid behov begärt in kompletteringar av uppgifter eller handlingar. Bidragsmedel som inte har använts av organisationerna återbetalas i samband med slutrapporteringen.

Av slutrapporterna framgår att 99 procent av anslaget hade förbrukats enligt syftet för bidraget. Det visar att de flesta av organisationerna lyckades omfördela medel till andra verksamhetsområden i de fall som planerna behövde ändras på grund av ändrade förutsättningar eller ändrade behov. I vissa fall har tiden inte räckt till för att åstadkomma detta på ett meningsfullt sätt och fem av organisationerna har haft medel kvar när året var slut.

Tabell 1.2 Organisationernas förbrukning av bidraget under verksamhetsperioden. Kronor och procent

Organisation	Beviljat belopp, kr	Förbrukat belopp, kr	Återbetalat belopp, kr	Andel
Flyktinggruppernas riksråd, FARR	1 000 000	997 000	-3 000	100
Individuell Människohjälp, IM	6 000 000	5 805 794	-194 206	97
IOGT-NTO	2 000 000	2 000 000	0	100
Islamic Relief	6 000 000	6 000 000	0	100
Lantbrukarnas riksförbund, LRF	3 000 000	2 545 709	-454 291	85
Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner	10 000 000	10 000 000	0	100
Rädda Barnen	12 000 000	12 000 000	0	100
Skyddsvärnet	3 000 000	2 981 999	-18 001	99
Svenska kyrkan	17 000 000	16 319 690	-680 310	96
Svenska Röda Korset (inkl. Röda Korsets Ungdomsförbund)	34 000 000	34 000 000	0	100
Totalt³	94 000 000	92 650 192	-1 349 808	99

Återbetalningen uppgick till 1 349 808 kronor. De enskilda beloppen har varierat mellan 3 000 kronor och 680 310 kronor. Svenska kyrkan återbetalade den högsta summan, vilket motsvarade fyra procent av deras totala bidrag. Den procentuellt största återbetalningen om 15 procent återbetalning stod Lantbrukarnas Riksförbund, LRF för.

³ I den följande resultatredovisningen redovisas insatser för en summa om 93 515 785 kronor. Summan är något högre än den totala summan som förbrukats av bidragsmedlen och som framkommer i tabell 2, vilket beror på att två av organisationerna, Islamic Relief och Svenska Röda Korset har räknat in viss egenfinansiering.

2 Hur har bidraget använts?

I det här kapitlet beskriver vi på olika sätt hur organisationerna har använt de särskilda medel för att stärka kapaciteten i insatser för asylmottagande och nyanländas etablering som de fått för 2016. Organisationerna var Flyktinggruppernas riksråd, Individuell Människohjälp, IOGT-NTO, Islamic Relief, Lantbrukarnas riksförbund, Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner, Rädda Barnen, Skyddsvärnet, Svenska kyrkan och Svenska Röda Korset tillsammans med Röda Korsets Ungdomsförbund.

Vi diskuterar inledningsvis vilka förutsättningar som har styrt genomförandet och beskriver vilka kostnader organisationerna har haft och hur de har använts på olika organisationsnivåer. Vi redovisar även den geografiska spridningen av insatserna och målgrupperna. Därefter presenteras exempel på de insatser och verksamheter som gjorts under året. Där framgår vilka inriktningar, arbetssätt och strategier som organisationerna har haft samt vilka resultat som de har uppnått. Slutligen redovisar vi hur samverkan kring insatserna har fungerat. Som komplement till den tvärredovisade sammanställningen i det här kapitlet finns separata presentationer av varje enskild organisations arbete med bidraget i bilaga 1.

Strategier för att stärka kapaciteten

Utifrån bidragets syfte att stärka organisationernas kapacitet i arbetet har de gjort olika prioriteringar och valt olika strategier för att förstärka sina insatser och utveckla verksamheten. Samtliga organisationer har framhållit att bidragsanvändningen formats av de behov som de identifierat hos målgrupperna eller i organisationen samt av vilka befintliga verksamheter och förutsättningar som funnits. Strategierna kan enkelt sett delas in i tre inriktningar. Den första är att utöka verksamheterna. Den andra handlar om att stärka kvaliteten och hållbarheten och den tredje om att förstärka verksamhetens stödstruktur. Dessa tre inriktningar, i varierad kombination, finns inom samtliga organisationer.

Behov och förutsättningar som har spelat roll

Organisationernas egna verksamhetsidéer, arbetsformer och kompetensområden har haft betydelse för hur arbetet med bidraget har bedrivits. För de flesta organisationer innebar insatserna en utökning av eller komplettering av annan redan pågående ordinarie verksamhet inom området. Samtidigt har det också varit möjligt för organisationerna eller deras medlemsföreningar att sätta igång och förverkliga nya projekt eller verksamhetsidéer, framför allt sådana som redan formulerats utifrån ett identifierat behov, men som hittills saknat finansiering. För LRF utformades arbetet med nyanländas etablering i sin helhet som ett separat projekt vid sidan av de ordinarie verksamhetsområdena eftersom det var ett nytt verksamhetsområde för organisationen. De låg i startgroparna för ett projekt vars syfte var att verka för nyanländes etablering i de gröna näringarna och bidraget användes för att genomföra delar av det projektet.

Organisationernas struktur har påverkat hur medel har fördelats och använts på lokal och regional nivå. De flesta organisationer har flera nivåer i organisationen och vissa av dessa har använt sig av ett internt ansökningssystem med transfereringar till lägre nivåer medan andra i stället har samarbetat med lokalt förankrade aktörer.

Samtliga organisationer har lyft fram hur externa omständigheter påverkat inriktningen på verksamheten. Särskilt lyfter de fram vissa politiska beslut på migrationsområdet som de menar påtagligt har påverkat situationen och därmed inriktningen och förutsättningarna för arbetet. Även statliga myndigheters och kommuners regelverk och sätt att organisera sitt arbete har format deras förutsättningar att bedriva verksamheterna. Flera organisationer beskriver att till exempel tillgången till aktuell information från myndigheter var central för att kunna ge bra stöd till asylsökande och nyanlända och att skillnader mellan olika kommuners arbetssätt och samverkan med organisationerna skapar olika förutsättningar lokalt. Det breda bidragssyftet har dock tagits tillvara genom att organisationerna har kunnat anpassa sina insatser efter olika behov och förutsättningar.

Snabba pengar blev till snabba beslut

Det snabba beslutet om bidraget hösten 2015 har påverkat organisationernas olika strategier för bidragsanvändningen. De behövde göra snabba bedömningar av var pengarna skulle göra mest nytta och samtidigt säkerställa att pengarna förbrukades inom den aktuella verksamhetsperioden.

Organisationerna såg fördelar med ”*de snabba pengarna*” som kunde användas direkt ut i verksamheten. Röda Korset beskriver det som att få medel på kort varsel gav ”*action*”. Det fanns en beredskap och ett engagemang i olika delar av organisationerna där medel kunde kanaliseras ganska direkt. Det fanns oftast redan identifierade behov av verksamhet som kunde förstärkas, utvecklas eller kvalitetshöjas. Samtidigt innebar de snabba pengarna att tiden för planering och samordning mellan organisationernas insatser eller för att starta helt nya verksamheter blev kort. Vissa processer som att etablera ny verksamhet eller samverkan försvårades. I början av perioden fick kartläggningar av behov eller mer långsiktiga satsningar stå tillbaka. Skyddsvärnet och Islamic relief beskriver den första tiden som att ”*första halvåret var mycket att springa*”, men att det vartefter var lättare att få en överblick som underlättade prioriteringar och samordning av insatser.

Medlen nådde ut och stärkte verksamheterna

Störst andel användes centralt och lokalt

I regeringens beslut framgår att det var angeläget att de särskilda medlen nådde ut i landet till verksamheter som mötte de asylsökande och nyanlända. Att lämna dem till ofta rikstäckande organisationer var ett sätt att ta tillvara de befintliga strukturerna och informationskanalerna mellan nationell, lokal och regional nivå. Det varierade dock hur medel från organisationerna kom lokala och regionala verksamheter till del.

Svenska kyrkan, Röda Korset, IOGT-NTO, Stadsmissionen och FARR har förmedlat medel vidare till medlemsföreningar, församlingar eller stift, genom att dessa fick ansöka om medel för olika ändamål som sedan återrapporterades. Röda Korset har också enligt regeringens beslut transfererat 4 miljoner direkt vidare till Röda Korsets

Ungdomsförbund. IM, Rädda Barnen och LRF har budgeterat för och finansierat verksamheter som bedrivits i lokala eller regionala föreningar, men hanterade ekonomin centralt. Islamic Relief har inga egna medlemsföreningar på lägre nivåer, men samverkade nära ett stort antal lokala föreningar eller församlingar. De hanterade oftast ekonomin centralt men i vissa fall transfererade de medel vidare till lokalföreningen som sedan återrapporterade dessa. Skyddsvärnet saknar också flera organisatoriska nivåer, men delar av verksamheten har bedrivits av deras helägda dotterbolag.

Tabell 2.1 Fördelningen av bidragsmedel på olika organisationsnivåer. Procent

	Centralt	Regionalt	Lokalt	Totalt*
Belopp kronor (avrundat)	45 408 574	7 065 956	41 041 255	93 515 785
Procent	49	8	44	100

* Summan är något högre än den totala summan som förbrukats av bidragsmedlen, och som framkommer i tabell 2, vilket beror på att ett två av organisationerna här har räknat in viss egenfinansiering.

Nära hälften av bidraget har enligt redovisningarna använts på central nivå. En nästan lika stor andel har fördelats vidare till lokal nivå och en mycket begränsad summa har gått till regional nivå. Att en relativt hög andel medel förbrukades på central nivå, innebär dock inte att dessa inte kommit lokala eller regionala verksamheter till del. Som vi beskrivit ovan har flera organisationer valt att hantera ekonomin centralt för verksamheter som bedrivits på lokal nivå.

Många av de insatser som genomförts på den centrala nivån har riktats till eller skett i samverkan med verksamheter ute i landet: nationella projekt som genomförts på flera orter, utbildningar till professionella eller frivilliga, konferenser, stödtelefonjänster till nyanlända själva eller till dem som möter dessa, rådgivning till asylsökande, kommunikation, samordning och konkret stöd till lokalföreningars, kretsars och församlingars arbete, framtagning och spridning av metod- och informationsmaterial med mera.

På central nivå finns även det mesta av lednings-, stöd- och overheadkostnaderna för verksamheten. Det var mindre vanligt att medel fördelades vidare till organisationers regionala nivå, vilket kan förklaras med att få organisationer har just en sådan struktur. IM är en av få. Svenska kyrkan likaså, som valde att fördela medel både direkt till församlingarna men även till ett antal stift.

Löner en stor del av kapacitetsförstärkningen

Organisationerna har redovisat ekonomin mot ett antal övergripande budgetposter, som stämde av i samrådet i april 2016.

Tabell 2.2 Användningen av medel fördelat på kostnadstyper. Kronor och procent

Kostnadstyper	Totalt, kronor
Lönekostnader	51 524 829
Övriga kostnader	33 724 341
Investeringskostnader	865 908
Overheadkostnader	7 400 708
Kostnader totalt*	93 515 785
Andelen OH-kostnader av totala kostnader i genomsnitt	7,9 %

** Summan är något högre än den totala summan som förbrukats av bidragsmedlen och som framkommer i tabell 2, vilket beror på att två av organisationerna har räknat in viss egenfinansiering.*

En samlad sammanställning av bidragsanvändningen på dessa budgetposter, visar att över hälften av anslaget har använts till lönekostnader, drygt 50 miljoner kronor. Kostnadsmässigt varierar detta mellan 170 000 kronor för FARR, som i vanliga fall drivs helt ideellt men som anställde en person på deltid för att bland annat kunna administrera bidraget och samordna verksamheterna, och 17 miljoner för löner för Svenska Röda Korset.

En dryg tredjedel av bidraget har använts för övriga verksamhetskostnader, det vill säga kostnader som kan kopplas direkt till de aktiviteter och insatser som gjorts. Det rör sig om exempelvis tolkar, förtäring, material, resor, översättningar och transporter. Det förekommer att mindre inventarier har redovisats som övriga verksamhetskostnader exempelvis möbler.

Det var vidare fyra organisationer som har redovisat kostnader för investeringar, det vill säga kostnader för inköp av inventarier eller utrustning som vanligtvis skrivs av under flera år. Bland dessa märks kostnader för fordon. Till exempel köpte Svenska Röda Korset in ombyggda husbilar för att användas som mobila mötesplatser i Malmö/Skåne och i Umeå/Västerbotten vid akuta situationer eller oro i områden där lokala kretsar saknas.

Slutligen har organisationerna använt i genomsnitt nästan 8 procent av medlen för ökade indirekta eller overheadkostnader. Det var möjligt för organisationer att beräkna en sådan kostnad på samma sätt som de brukar göra i sin ordinarie verksamhet, vilket underlättade för bokföring, redovisning och granskning av bidragsanvändningen. Andelen overheadkostnader varierade mellan 2,3 och 11,2 procent hos organisationerna.

Stor geografisk spridning av insatserna

Organisationernas främsta strategi har varit att förstärka verksamhet som redan fanns på plats på en ort eller där de hade ett nätverk. Flera organisationer har med bidragets hjälp kunnat förstärka arbetet och ta tillvara de lokala föreningarnas engagemang i långt högre grad än annars. Det har inte funnits möjlighet att jämföra insatsernas utbredning som beskrivs i redovisningarna med hur det exempelvis såg ut året innan, men det antal län och kommuner som nämns i redovisningarna visar på en stor kapacitet att organisera, stödja och följa upp verksamheter lokalt och regionalt. I de fall som de lokala eller regionala föreningarna har fått ansöka om medel har organisationerna genom ansökningarna fått en god bild av vilket behov och vilka förutsättningar som funnits.

Tabell 2.3 Den geografiska spridningen av organisationernas insatser. Rapporterade kommuner och län

Organisation	Antal län totalt	Antal kommuner totalt
FARR	9	16
IM	15	22
IOGT-NTO	13	32
Islamic Relief	19	53
LRF	12	23
Riksföreningen Sveriges stadsmissioner	7	14+*
Rädda Barnen	21	143
Skyddsvärnet	1	1+**
Svenska kyrkan	21	82
Svenska Röda Korset (inkl. RKUF)	21	133

* En av dessa var Stockholms stad, men även flera av dess kranskommuner nåddes enligt rapporteringen

** Framför allt Stockholms stad, men även flera kranskommuner har berörts, genom deltagare i verksamheter. Likaså har information spridits på konferenser och på annat sätt som har nått mottagare i flera delar av landet.

Verksamheten var totalt sett spridd över alla län. Det var vanligast att verka i de tre storstadslänen samt Dalarnas, Östergötlands, Norrbottens och Uppsala län. I varje län har 7 eller 8 av organisationerna varit verksamma på något sätt. Minst aktivitet var det i respektive Södermanlands, Gävleborgs och Gotlands län, där mellan 2 och 4 organisationer angav att de hade bedrivit verksamhet. Vissa organisationer var verksamma i ett större antal kommuner i länen, medan andras verksamheter kunde vara koncentrerade till en eller ett fåtal.

Rädda Barnen har satsat på att sprida kunskap genom utbildningar och föreläsningar om traumamedveten omsorg, ett förhållningssätt som handlar om trauma och bemötande, för personal som möter nyanlända barn i sina verksamheter. De har nått ut i cirka 230 kommuner i samtliga län. Deras övriga verksamhet bedrevs i totalt 45 kommuner i 12 län. Ett bra exempel på hur bidraget har stärkt arbetet ute i landet är att Rädda Barnen till exempel kunde stärka kapaciteten i region Nord med tre heltidstjänster som arbetat operativt i sju kommuner. I dessa kommuner har de skapat 8 regelbundna aktiviteter som återkommer varje vecka, vidare har de arrangerat mellan 20 och 25 engångsaktiviteter som familjedagar och idrotts- och sommaraktiviteter.

Röda Korset har förmedlat medel vidare till olika kretsar i 133 kommuner i landet och Svenska kyrkan till närmare 100 församlingar eller pastorat i 82 kommuner samt till 5 av 13 stift. Inom IOGT-NTO har samtliga distrikt och föreningar haft möjlighet att rekvirera medel och när efterfrågan var större än bidragsmedlen har organisationen skjutit till mer så att ännu fler föreningar kunde driva verksamhet.

Svenska kyrkan, Islamic Relief och IM har kunnat bedriva verksamheter på fler orter i landet än tidigare. Röda Korsets Ungdomsförbund har också startat 14 nya verksamhetsgrupper, haft 28 kompisgrupper för ungdomar från Umeå till Helsingborg samt 45 verksamhetsgrupper för barn och unga i asylprocess. IOGT-NTO beskriver att hela 22 nya föreningar bildades under året på olika platser som ett resultat av det ökade engagemanget för flyktningmottagandet som organisationerna mötte och kunde fånga upp. Skyddsvärnet är en organisation som bedriver verksamhet i flera delar av Sverige, men som med dessa medel har prioriterat att genomföra och utveckla verksamheter som framför allt finns i Stockholms stad.

De flesta organisationer som arbetat med gruppen asylsökande eller ensamkommande barn beskriver att en stor utmaning i arbetet var kopplad till geografi i samband med att asylboenden antingen lades ned på orten där verksamhet hade bedrivits eller hastigt öppnades. Det här påverkade framförhållningen i verksamheterna och omintetgjorde utan större förvarning mycket av det arbete som investerats i att skapa ett socialt sammanhang, trygghet och delaktighet för de människor som deltog i deras verksamhet, gick i skolan med mera på orten. Organisationerna behövde därmed hantera snabba förändringar och hitta arbetsformer som var flexibla. Ur den här aspekten blev fördelarna tydliga med ett nationellt bidrag som därmed kunde omfördelas mellan olika lokala verksamheter om behoven flyttades.

Insatser för en bred grupp asylsökande och nyanlända

Syftet med statsbidraget var att göra fortsatta insatser i den rådande flyktingsituationen för asylsökande eller nyanländas etablering, vilket betyder att de primära målgrupperna omfattar nyanlända personer i olika skeden i en asyl- eller etableringsprocess. En specifik grupp bland dessa är ensamkommande barn och ungdomar, som ofta har särskilda behov och förutsättningar och som redan under asyltiden är bosatta i en kommun.

Som vi beskrivit inledningsvis, har det inte varit möjligt att sammanställa exakt hur många som organisationerna har nått numerärt. För att ändå få en uppfattning om vilka målgrupper som varit vanligt förekommande, har vi bitt organisationerna ange målgrupperna för deras verksamheter och samtidigt försöka uppskatta hur vanlig målgruppen varit totalt sett. Av de enskilda organisationernas rangordning sammanställdes sedan en gemensam rangordning över hur vanliga målgrupperna varit för organisationernas insatser.⁴ Även om rangordningen bygger på en uppskattning, ger sammanställningen en illustrativ bild över de målgrupper som funnits och en indikation om hur vanliga de varit. Den översta målgruppen har sammantaget uppskattats vara den mest vanliga.

⁴ I avsnittet *Underlag till rapporten* i kapitel 1 förklarar vi hur ett index för detta har tagits fram.

Tabell 2.4 Kategorier av målgrupper för insatserna. Absolut rangordning av målgrupperna efter hur vanliga de har uppskattats ha varit för organisationernas insatser

Kategorier av målgrupper
Asylsökande personer (inklusive personer med uppehållstillstånd som bor kvar på asylboende)
Ensamkommande flyktingbarn (i asylprocess eller med uppehållstillstånd)
Nyanlända personer med uppehållstillstånd och kommunplacering
Gruppen nyanlända generellt (det har inte varit möjligt eller relevant att identifiera olika kategorier av nyanlända verksamheter)
Frivilliga eller volontärer
Egna medlemmar i organisationen
"Transitflyktingar" eller andra papperslösa
Beslutsfattare
Professionella i offentliga eller privata verksamheter
Andra idéburna organisationer
Allmänheten
Annat

Av sammanställningen ser vi att olika kategorier av nyanlända har varit de sammantaget vanligaste målgrupperna för insatserna. Men det har också funnits insatser där den direkta målgruppen snarare varit personer, professionella och ideella, som har direkt kontakt med nyanlända eller andra aktörer som har betydelse för arbetet på området. Det kan vara andra organisationer, professionella tjänstemän eller beslutsfattare.

Den sammantaget allra vanligast förekommande målgruppen bland nyanlända verkar ha varit asylsökande, en grupp som omfattar vuxna och familjer som bor på asylboenden eller i eget boende. Det är rimligt, då den gruppen ännu var stor under 2016 och då det är långa väntetider under handläggningen. För till exempel Islamic Relief, Svenska Röda Korset och Svenska kyrkan var det här den allra största gruppen som de arbetade med. En annan vanlig målgrupp var ensamkommande barn och ungdomar, som många arbetade med, men var den största gruppen för Stadsmissionerna. Alla utom FARR jobbade också i någon grad med nyanlända med uppehållstillstånd i en etableringsfas.

Lika ofta verkar organisationernas målgrupp vara en generell kategori nyanlända som alltså inkluderar alla övriga kategorier. Den kategorin kom till sedan det stod klart att det ofta är både är irrelevant och svårt för en organisation att i öppna verksamheter sortera deltagare efter vilken juridisk status de har och det ska vara möjligt att rapportera även från sådana verksamheter som alltså är relativt vanliga. Både IM, Skyddsvärnet och IOGT-NTO angav att den generella gruppen nyanlända var den vanligast förekommande målgruppen för dem. En mindre grupp inom kategorin nyanlända som organisationerna möter och arbetar med var de som saknar papper, som till exempel avser att ta sig vidare för att söka asyl någon annanstans eller som av olika skäl uppehåller sig här efter att de har fått ett avslag. Många ur den här gruppen behöver förlita sig på ideella krafter av olika slag för grundläggande behov eller råd och stöd.

Utöver den primära målgruppen var en vanlig målgrupp organisationens frivilliga eller medlemmar, de som gör ideella insatser i verksamheterna och som direkt möter de nyanlända personerna eller som på annat sätt förbättrar deras situation. Vi beskriver på andra platser i den här rapporten hur centralt det är för organisationernas kapacitet att kunna rekrytera, stärka och kunna behålla dessa krafter. Den typen av frivilligvårdande insatser tycks alltså ha varit relativt vanligt förekommande. För LRF, Rädda Barnen och FARR var just medlemmar eller de egna ideellt aktiva den uppskattningsvis vanligaste målgruppen för de kapacitetsstärkande insatser de gjorde.

Mindre vanliga målgrupper var externa personer som organisationerna vände sig till med information, utbildning, rollspel eller liknande samt aktörer som de samverkade med eller ville påverka. Det har exempelvis handlat om anställda på skolor och boenden eller andra organisationers medlemmar eller anställda. Det har även varit elever på skolor, en intresserad allmänhet eller politiker.

Målgrupper i alla åldrar

Målgrupperna som organisationerna arbetade med varierande även i ålder, även om den sammantaget största gruppen uppskattades var vuxna i åldern 26–64 år och unga vuxna i åldern 19–25 år. Ungdomar i åldern 13–18 år var en vanligare målgrupp än barn, men minst vanligt var det att möta äldre över 65 år. Den här åldersfördelningen återspeglar troligtvis ganska väl åldersstrukturen bland dem som nyligen anlät till Sverige i flyktingsituationen.⁵ LRF har inte haft barn som målgrupp, Svenska kyrkan har inte mött gruppen äldre i sina verksamheter och Skyddsvärnet har inte arbetat med någon av dessa åldersgrupper. Övriga sju organisationer mötte däremot samtliga åldersgrupper i sina verksamheter. Det finns däremot en skillnad i fråga om hur vanliga grupperna uppfattades vara. För fyra av organisationerna, Svenska Röda Korset, Svenska kyrkan, LRF och Skyddsvärnet var gruppen vuxna och gruppen unga vuxna de mest förekommande. Islamic Reliefs främsta målgrupper var vuxna och barn. IM och Stadsmissionerna mötte oftast unga vuxna och ungdomar. Röda Korsets Ungdomsförbund, vars verksamheter redovisats som en mindre del av Röda Korsets rapportering, har också specifikt ungdomar och unga vuxna som målgrupp. Rädda Barnen hade barn, ungdomar och vuxna som sina främsta målgrupper. IOGT-NTO och FARR redovisade att de arbetade med samtliga åldersgrupper utan att kunna avgöra om någon av dem var vanligare.

Män, kvinnor och hbtq-personer

Alla organisationer har angett att de arbetat med både män och kvinnor och tre av dem angav att målgrupperna också har inkluderat personer med annan könsidentitet. De flesta organisationerna uppskattar att de har haft fler män än kvinnor i sina verksamheter, och uppfattningen är att detta berott på att det sammantaget kommit fler män till Sverige. IM och LRF uppskattar att båda könen har varit lika vanliga i deras verksamheter medan Skyddsvärnet har haft fler kvinnor än män i sin målgrupp. LRF beskriver att de har lyckats få med både kvinnor och män i projektets företagargrupp, även om lantbruksnäringen annars domineras av män.

⁵ Frågan om ålder och kön avsåg den primära målgruppen asylsökande och nyanlända. Dock kan frågan även ha tolkats som att det handlade om samtliga målgrupper som organisationerna riktat sig till.

I MUCF:s rapport om civilsamhällets roll för flyktingmottagandet (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016a), är en slutsats att det finns vissa målgrupper inom gruppen asylsökande och nyanlända som är mer sårbara än andra i flyktingsituationen, till exempel unga, kvinnor eller hbtq-personer, och att det behövs fler särskilda insatser för att nå dessa. Det finns i underlaget ett antal beskrivningar av särskilda insatser för kvinnor, till exempel av Stadsmissionerna som driver ett projekt med språk och arbetsträning för kvinnor samt av IOGT-NTO, som har haft särskilda kvinnoaktiviteter, till exempel simskola. Islamic Relief har vidare tagit särskilt hänsyn till kvinnor när de har utformat sociala aktiviteter efter att ha upptäckt att de var särskilt isolerade på anläggningsboendena. För att få med kvinnorna på arrangemang anordnades transportmöjligheter från och till asylboendena och de har haft aktiviteter för kvinnor där barnen samtidigt erbjöds barnpassning med sociala aktiviteter.

Det fanns i underlaget relativt få beskrivningar av särskilt riktade insatser för att nå hbtq-personer. FARR samarbetade till exempel med RFSL Newcomers på tre orter i Sverige, som fick stöd för att utveckla sin verksamhet för att stärka och inkludera nyanlända hbtq-personer. Det finns även exempel på hur den här gruppen kan nå inom ramen för bredare verksamheter. Stadsmissionerna har i sina verksamheter med stödsamtal med unga mött unga hbtq-personer och påpekar att det kan vara första gången som personen vågar berätta om sin läggning för någon och att det finns en stor rädsla att ta upp frågan med myndighetspersoner eller på boendet. Att inte våga berätta om sin läggning, exempelvis vid asylutredningen, kan försvåra att få sin sak prövad på rätt grund och den trygghet som skapas inom organisationens verksamhet kan enligt organisationen vara ett avgörande stöd för att de ska kunna ta tillvara sina rättigheter.

En övergripande bild av prioriterade insatsområden

Som vi beskrivit inledningsvis, har det inte varit möjligt att sammanställa exakt hur stor omfattningen har varit på genomförda verksamheter. För att ändå få en uppfattning om vilka typer av insatser som varit vanligt förekommande, har vi blett organisationerna ange insatstyperna och samtidigt försöka uppskatta hur vanliga de har varit totalt sett. Av de enskilda organisationernas rangordning sammanställdes sedan en gemensam rangordning över hur vanliga insatstyperna har varit för organisationerna. Den översta typen av insats har sammantaget uppskattats vara den mest vanliga.⁶ Även om rangordningen bygger på en uppskattning, ger sammanställningen en illustrativ bild över de insatser som funnits och en indikation om hur vanliga de varit.

Inte minst illustrerar tabell 2.5 vilken enorm bredd av verksamheter som sammantaget har bedrivits under året.

⁶ I avsnittet *Underlag till rapporten* i kapitel 1 förklarar vi hur ett index för detta har tagits fram.

Tabell 2.5 Typ av insats. Rangordnade efter index bestående av uppgift om insatstypen förekom alls samt om uppskattad inbördes rangordning mellan olika insatser hos respektive organisation

Typ av insats	
1.	Samhällsinformation
2.	Sociala mötesplatser
3.	Stöd till medlemmar/frivilliga/personal i organisationen
4.	Verksamhetsutveckling i organisationen
5.	Språkträning
6.	Samverkan/samordning av insatser mellan organisationer
7.	Utbildning/folkbildning
8.	Hälsofrämjande insatser
9.	Demokratisk delaktighet
10.	Samverkan med det offentliga
11.	Inkludering i föreningsliv
12.	Arbetsmarknadsinsatser
13.	Kulturverksamhet
14.	Metodutveckling i organisationen
15.	Egenmakt
16.	Kvinno- eller mansgrupper
17.	Kompetensutveckling i organisationen
18.	Utbildning av professionella
19.	Organisationsutveckling i organisationen
20.	Juridisk hjälp
21.	Fritidsverksamheter för unga
22.	Möta akuta fysiska behov
23.	Mentorskap/matchning av kompisar
24.	Jämställdhet
25.	Boende

Det man kan utläsa av sammanställningen är att organisationerna har varvat insatser direkt riktade till målgruppen nyanlända med åtgärder som handlar om att stärka organisationens verksamheter, metoder, kompetenser och sätt att organisera arbetet. Det framgår också att de riktade verksamheterna sträcker sig över allt från att möta grundläggande materiella behov av mat och kläder och fylla sociala behov av inkludering och delaktighet till att rusta för etablering i samhället.

De vanligaste typerna av riktade verksamheter var att förmedla samhällsinformation och att skapa sociala mötesplatser samt språkträning, något som de allra flesta organisationer bidrog med. Bilden illustrerar också att organisationerna prioriterade att stödja organisationens medlemmar, frivilliga eller personal och att utveckla verksamheten på olika sätt.

En iakttagelse är att organisationerna verkar uppleva det som vanligare att samverka med andra civilsamhällesorganisationer än med offentliga aktörer. En förklaring som diskuteras längre fram i kapitlet, i avsnittet *Samverkan har skett med organisationer och myndigheter*, kan vara att kontakterna med det offentliga ses mer instrumentellt, som ett medel för att lyckas och inte som samverkan i sig.

Vi ser också att insatser som egenmakt rankades lågt i rangordningen av organisationerna. Organisationerna menar att insatser för att stärka individens egenmakt är något som genomsyrar all verksamhet och att det därför varit irrelevant att definiera som ett eget insatsområde. Hur organisationerna arbetar med delaktighet och egenmakt beskrivs närmare i avsnittet *Målgrupperna har varit delaktiga*. En liknande förklaring kan sannolikt ligga bakom varför även insatser kring jämställdhet har rankats lågt eller så kan det vara en indikation på att jämställdhetsperspektivet kan brista i verksamheterna.

Rangordningen skulle också kunna tolkas som en återspeglning av vilka som var de största behoven hos målgrupperna under perioden. Det finns ett starkt fokus på inkluderande insatser och sådana verksamheter som kan ge individer en meningsfull väntan och en bra start i Sverige. Vi ser också att det är vanligt med verksamheter som stärker organisationens kapacitet och beredskap. Under 2015, när den stora gruppen asylsökande anlände, beskrev många organisationer insatserna som en tid av ”*action*” med ett stort fokus på det allra nödvändigaste som husrum, mat och vård. De frågorna har under 2016 hamnat relativt långt ned.

Det är något överaskande att hälsofrämjande insatser inte finns högre prioriterade, eftersom det i redovisningarna i övrigt har varit mycket fokus på den psykiska ohälsan och psykosocialt arbete. En möjlig förklaring kan vara att en stor del av de insatserna har handlat om att utveckla och utbilda fler som kan jobba med det psykosociala arbetet, vilket snarare handlar om att stärka verksamhet, kompetens och metoder, vilket ger förutsättningar för att fler ska få det stödet framöver.

En djupare analys av organisationernas svar skulle slutligen kunna ge ledtrådar till en fråga som ofta diskuteras. Ägnar sig alla organisationer åt samma insatser eller är det så att organisationerna specialiserar sig och kan komplettera varandras kompetenser och verksamhetsidéer? Av svaren framgår att även om många ägnat sig åt liknande områden, så skiljer sig deras prioriteringar av insatser ofta åt. De mest vanligt förekommande insatserna, som sociala mötesplatser och samhällsinformation, har flertalet av organisationerna ägnat sig åt. Det är sannolikt också insatser som det finns en stor efterfrågan på i hela landet. Breda organisationer som Svenska Röda Korset, Rädda Barnen, Svenska kyrkan, Islamic Relief eller IM har ofta gjort liknande typer av verksamheter – i samverkan eller parallellt. Däremot har organisationer som LRF och Skyddsvärnet haft en mer specialiserad verksamhet med fokus på arbetsmarknad och etablering. I FARR:s centrala verksamheter fanns ett tydligt fokus på stöd i asylrättsfrågor och i IOGT-NTO:s verksamhet var fokus på sociala mötesplatser och fritidsaktiviteter. En insatstyp som sammantaget hamnat längre ned i listan ovan, kan alltså samtidigt ha varit mer central för några av organisationerna. Frågan om samordning diskuteras närmare i avsnittet *Samverkan har skett med organisationer och myndigheter*.

Ökad volym i de direkta insatserna

Organisationerna har återrapporterat att bidraget har gett dem möjlighet att utöka fungerande och pågående arbete runt om i landet. De har snabbt kunna möta en ökad efterfrågan från till exempel asylboenden eller skolor. Organisationernas redovisningar visar en ökad volym i de insatser som når målgruppen direkt. Uppgifterna om antal som nåtts av insatserna är osäkra då det inte var reglerat vilka uppgifter som skulle återrapporteras när bidraget betalades ut. De kvantitativa resultat som redovisas är därför varken heltäckande eller jämförbara.

För att ge en uppfattning om vilket antal som kan ha nåtts av insatserna presenteras några exempel nedan. Svenska kyrkan räknar försiktigt att de har nått drygt 18 000 personer över hela landet. Motsvarande siffror för Islamic Relief är cirka 70 000 personer och för IOGT-NTO cirka 4 500 personer. Vi kan också se att Stadsmissionerna har haft nästan 4 000 deltagare i återkommande relations- och förtroendeskapande aktiviteter och Svenska Röda Korset har uppskattat att det varit över 121 000 deltagare i aktiviteterna och att 35 000–40 000 unika individer har nåtts av insatserna. Rädda Barnen har nått cirka 20 000 deltagare, men det rör sig inte om unika individer utan om antalet personer som deltar i varje verksamhet. IM uppskattar att deras regionala verksamheter har nått knappt 10 000 ej unika asylsökande eller nyanlända.

Samhällsinformation, språk och sociala mötesplatser

På många olika sätt, lokalt som centralt, har samhällsinformation förmedlats genom kurser och studiebesök. Islamic Relief redovisar att de skapat en samhällsorienteringsverksamhet som hållits på 37 platser runt om i landet och att de har nått 8 900 asylsökande och nyanlända med samhällsinformation. De allra flesta organisationer har ordnat sociala, kultur- eller fritidsaktiviteter för att göra väntan meningsfull, inkludera nyanlända i lokalsamhället eller för att skapa möten mellan människor.

Det kan vara mötesplatser med språkkaféer, läxläsning och körkursstudier som exempelvis drevs av Svenska kyrkan. Det kan vara återkommande, relations- och förtroendeskapande aktiviteter som varierar från ett par gånger i veckan under en viss period till flera dagar i veckan under flera månader och upp till ett år. Stadsmissionen i Stockholm och Uppsala driver uppsökande verksamhet två gånger per vecka.

För IOGT-NTO gjorde de fria pengarna att föreningarna har kunnat hyra badhuset, köpa in fotbollar och bjuda in till fester, vilket har lett till att fler aktiviteter har kommit till stånd och varaktiga relationer har byggts. Röda Korsets Ungdomsförbund har mycket aktivt arbetat med att möta unga flyktingar och ensamkommande samt med att utbilda jämnåriga i vad det innebär att vara flykting. Det har bland annat skett genom rollspelet *På flykt*, som riktar sig till skolelever och professionella som möter nyanlända, som nått cirka 5 700 barn, unga och vuxna.

Ett mer beskrivande exempel på lokal aktivitet hämtas från Stadsmissionen Göteborg och Mötesplatsen i Lövgärdet. De har samlat ensamkommande ungdomar till läxläsning, fritidsaktiviteter och att tillsammans planera och genomföra aktiviteter utifrån egna intressen och önskemål. Mötesplatsen har varit viktig för ungdomarna som många gånger varit isolerade i familjehem eller eget boende. Ungdomarna har kommit ut ur ensamheten, hittat en gemenskap, lärt sig den svenska kulturen och genom att utbyta erfarenheter och dela varandras situation och problem har de ökat förståelsen och toleransen för varandra generellt. Mötesplatsen har samexisterat och ibland samarrangerat aktiviteter med andra aktörer i civilsamhället. Trots att inte mötesplatsen rent fysiskt finns kvar så lever gemenskapen och mötet mellan de mest

frekventa deltagarna kvar. Nätverk, kunskap och insikten om målgruppen lever kvar inom Stadsmissionen och i civilsamhället.

Hälsofrämjande insatser och möta fysiska behov

Organisationer har arbetat med att ge professionellt psykosocialt stöd till olika nyanlända. IM och Svenska kyrkan är ett exempel på hur de genom verksamheterna *Barn i väntan* och *Barn i start*, (*BIV och BIS*), har nått nära 200 asylsökande och nyanlända barn som deltagit i verksamhet. Det är en gruppverksamhet för barn och unga i väntan på asyl eller för dem som fått uppehållstillstånd och som vill lära sig mer om sig själva, om asylprocessen och hur det är att vara ny i Sverige. Stadsmissionerna och Rädda Barnen haft olika verksamheter för barn och ungdomar som syftar till att de ska kunna bearbeta sina erfarenheter. Stadsmissionerna visar att de har haft 84 deltagare i gruppsamtal och individuella terapier i Linköping samt genomfört 322 stödsamtal i Stockholm. Svenska Röda Korset har öppnat en ny stödlinje per telefon och Rädda Barnen har bemannat sin stödlinje på flera språk. Rädda Barnens stödlinje stöttar nyanlända barn och ungdomar på dari, arabiska och engelska via telefon. Stödlinjen har funnits tillgänglig 7 dagar/vecka hela året och har från februari till november 2016 tagit emot 1 129 samtal.

Stadsmissionerna har vid 6 300 tillfällen delat ut basstöd (mat, hygienartiklar med mera), delvis till samma personer. Islamic Relief har startat klädinsamlingar och matförmedlingar och Röda Korset har serverat 30 000 frukostar till målgruppen på skolor i framför allt socioekonomiskt utsatta områden.

Juridisk hjälp

FARR, Svenska Röda Korset och Svenska kyrkan (de båda senare via Rådgivningsbyrån), har utökat sin förmedling av juridisk rådgivning till asylsökande, ett behov som har vuxit stort i och med årets snabba förändringar i regelverk. Rådgivningsbyrån utgör dessutom en expertfunktion i arbetet med Svenska kyrkans nationella stöd i flykting och integrationsfrågor, Support migration. Genom den har personal som stöttar asylsökande fått kunskap att ge korrekt stöd i svåra frågor. Även Islamic Relief har etablerat en nationell rådgivningstelefon för nyanlända och asylsökande på tre olika språk arabiska, farsi och engelska, dit målgruppen kunde vända sig för att få stöd och hjälp med enkla frågor som rör asylprocessen. IM i Skåne har genom ett samarbete med andra medverkat till verksamheten Rådrum. En verksamhet som ger råd och stöd till olika grupper av nyanlända för att stärka deras tillit och egenmakt.

Arbetsmarknadsinsatser

LRF har byggt upp ett arbete för att matcha nyanlända till praktik hos sina medlemmar. Resultatet av LRF:s arbete visar att det har skapats praktikplatser till ett hundratal nyanlända i gröna näringar spridda över landet. Några av praktikanterna har sedan fått fast anställning på praktikplatsen eller tänker börja driva ett eget företag under kommande växtodlingssäsong. Skyddsvärnet har som beskrivits ovan, också kunnat utöka sitt arbete med yrkesutbildningar inom olika näringar. Stadsmissionen i Göteborg har drivit en verksamhet där kvinnor har fått språk- och arbetsträning på en mötesplats i Göteborg för att bryta isoleringen.

Reell förstärkning av utvecklingsarbetet

Vid sidan av att utöka befintlig verksamhet, har organisationerna använt bidragen till att utveckla nya arbetssätt och metoder, utbildningar och informationsmaterial. Det har gett kvalitativa resultat, som i många fall kommer att bestå och ge effekt även efter verksamhetsårets slut. Nya verksamheter har etablerats. Metoder har förfinats eller utvecklats för att fortsätta inom den etablerade verksamheten. Tidigare etablerade verksamheter har haft möjlighet att vidareutvecklas och organisationerna har arbetat för att bygga en mer hållbar och effektivare struktur på arbetet. Informationsmaterial har översatts eller blivit mer lättillgänglig. Bidraget har möjliggjort vidareutveckling av metoder för rekrytering och introduktion av nya volontärer, vilket har ökat organisationernas kapacitet att genomföra insatser för nyanlända och asylsökande både på central och på lokal nivå. Organisationerna lyfter också fram att kompetensen inom organisationerna har ökat betydligt genom att de nu, med stöd av bidraget, har kunnat utbilda ledare, personal med flera.

Nya verksamheter prövas och etableras

Flera helt nya insatser har utvecklats och implementerats för att sedan fortsätta med annan finansiering. Det handlar om utvecklingsprojekt, och metodutveckling. *BABA* i Stockholm är ett exempel på ett pilotprojekt med uppsökande verksamhet som Stadsmissionerna har genomfört gentemot målgruppen ensamkommande ungdomar som avvikit eller försvunnit. Stadsmissionerna har också kunnat utveckla samtalsterapiverksamheten genom projektet *Vent!* om samtal och vuxenstöd för ensamkommande ungdomar. De har också genomfört projektet *RÖST*. Det är ett teaterprojekt där nyanlända ungdomar har spelat teater för 419 personer i publiken, vilket gav nyanlända en plattform och en publik för att ge uttryck för sina tankar och åsikter.

Skyddsvärnet har tagit fram gemensamma arbetssätt för asylboenden om hur man ska arbeta innan, under och efter avslag (för att förhindra att någon avviker/försvinner). De har också sökt och fått tillstånd för att starta stödboenden för ensamkommande ungdomar, en verksamhet som fortsätter under 2017 i Skyddsvärnets ordinarie verksamhet. En annan verksamhet som har utvecklats var Skyddsvärnets pilotprojekt med Stockholms stad, Gröna Lund och Charity of food för 50 personer som står långt från arbetsmarknaden en 16–20 veckors utbildning till köksbiträde, bli validerade och garanterade en visstidsanställning på sex månader efter avslutad utbildning. De har också dragit igång en ny verksamhet för rekrytering och bemanning för nyanlända med kort utbildning. Ett hundratal personer har lagts upp som kandidater i systemet för att matchas med arbetsgivare, främst inom besöksnäringen, där behovet och intresset för tjänsten har visat sig stort.

LRF har utvecklat sitt arbetssätt genom Migrationsprojektet, ett projekt där det fanns intresse hos medlemmarna att delta aktivt. De deltog i *Det gröna näringslivets migrationsforum* som består av ett trettiotal intressenter inom det gröna näringslivet, och syftar till att öka kunskapen migrations- och integrationsarbete samt att samverka och dra nytta av varandras arbete och erfarenheter. Verksamheten *Landet runt* bestod av lokala kommunträffar i syfte att sammanföra företagare som har praktik- och arbetsplatser med dem som förmedlar uppdrag till asylsökande och nyanlända, personal på kommuner och arbetsförmedlingar. Den verksamheten kommer att fortsätta. Ett positivt resultat som LRF

beskriver är att projektet har blivit en dörröppnare för organisationen i andra frågor. IOGT-NTO och IM beskriver liknande erfarenheter, att de utifrån arbetet med flyktingmottagande har blivit mer kända i samhället och fått nya ingångar till allmänhet och politik.

Metoder förfinas eller utvecklas

IOGT-NTO har satsat på att utveckla metoder för föreningarna att göra hållbara aktiviteter som ger lust och energi att fortsätta det klassiska folkrörelsearbetet på nya sätt för att möta nya behov. Svenska Röda Korset har påbörjat utveckling av ett nytt digitalt verktyg för volontärkoordinering och lokal uppföljning av verksamhet. Röda Korsets Ungdomsförbund har påbörjat ett pilotarbete kring delaktighet genom kreativt skapande, med flera informationstillfällen och workshoppar för ensamkommande barn och unga i Stockholmsområdet.

Rädda Barnen visar att det mobila teamet som har arbetat sedan hösten 2015 i Skåne för att stötta barn och deras familjer på olika boenden, kan se en tydlig skillnad i hur kvaliteten i deras verksamhet ökade när de började arbeta enligt en metod som heter *Fun, Safe, Inclusive* som de nu utbildar frivilliga i regelbundet. Det är en metod för strukturerade fritidsaktiviteter som stärker deltagarna.

IM har tillsammans med Svenska kyrkan och BIV/BIS nationella förening arbetat med att utveckla metoden *Barn i Väntan/Barn i start*. IM har även tagit fram ett metodstöd både i form av it-stöd och instruktioner för att starta och bedriva integrationsverksamhet.

Kunskaper har stärkts genom utbildning

Med det särskilda bidraget har anställda inom Skyddsvärnet kunnat utbilda sig i validering för att kunna bedöma kunskaper och kompetenser hos nyanlända. Deras köksutbildning kan nu validera deltagares teoretiska och praktiska kunskaper. De har i samarbete med Gröna Lund erbjudit 20 arbetsträningsplatser till nyanlända och asylsökande i restaurangkök med utbildade kockar som handledare.

Utöver detta har de hållit en 16 veckor lång utbildning för 25 romer där två fick jobb under utbildningen, de har hållit två baristautbildningar för unga som står långt från arbetsmarknaden, anställt kockar och arbetat med nätverksbyggande, bland annat genom branschdagar.

IM och Svenska kyrkan har kunnat utveckla gruppverksamheten *Barn i väntan/Barn i start* genom att utbilda med 111 nya gruppleddare spridda över landet ökat sina möjligheter att bedriva verksamhet för asylsökande och nyanlända barn väsentligt. De har också utbildat sju framtida gruppleddare för att kunna upprätthålla på sikt. För Svenska kyrkans del innebär utbildningssatsningen att det nu finns 63 personer runt om i landet som kan vara resurspersoner till stift och församlingar i psykosociala frågor. Vi kan se att Röda Korsets Ungdomsförbund har utbildat 186 nya frivilliga och Islamic Relief samt FARR har stärkt sin volontärverksamhet genom utbildning och uppföljning.

Svenska Röda Korset har under året utvecklat intern säkerhet så att deras frivilliga ska vara trygga vid exempelvis aktiviteter i direkt anslutning till Migrationsverkets asylboenden. De har tagit fram utbildningen *Var försiktig* för att höja kompetensen hos anställda och de lokala kretsarna kring hur de ska agera i olika situationer som kan uppstå. Cirka 455 personer har tagit del av utbildningarna. De har vidare utbildat 4 000 volontärer i psykosocialt stöd och närmare 1 000 gode män har utbildats för ensamkommande barn.

Till exempel Svenska Röda korset, Svenska kyrkan och Stadsmissionerna lyfter att de har kunnat stärka kompetensen i organisationen. Rädda Barnen har utbildat och anställt utbildare i traumamedveten omsorg (TMO), ett sätt för alla vuxna att bemöta barn som varit med om svåra upplevelser. Totalt har de utbildat 8 207 personer i TMO i över 230 kommuner som i sin tur möter i snitt 20 barn. Detta innebär att cirka 164 140 barn uppskattas att i vardagen möta dem som tagit del av kunskap för att bidra till trygghet, fördjupade relationer samt copingstrategier. De har också anställt trygghetsguider som varit mobila i sin verksamhet och stöttat barn på många olika boenden olika dagar i veckan.

Utbildnings- och informationsmaterial på flera språk

En diger samling informations-, stöd- eller utbildningsmaterial riktat till nyanlända eller till verksamma på området har tagits fram eller uppdaterats för bidragsmedlen.

Svenska kyrkan har i samverkan med Rädda Barnen och Svenska Röda Korset tagit fram utbildningsmaterial och en informationsfolder om psykosocialt stöd för människor på flykt som översattes till flera språk och därför kunde nå ut till en stor målgrupp. Skriften *Goda råd*, om goda råd till personer som söker asyl i Sverige, har uppdaterats av FARR och getts ut på sex olika språk, svenska, ryska, engelska, farsi, arabiska och spanska. Svenska Röda Korset har bland annat tagit fram ett koncept för psykosocialt stöd med en pysselbok och ett aktivitets-kit för att uppmuntra aktiviteter som främjar fysisk aktivitet samt socialt och mentalt stöd. Röda Korsets ungdomsförbund har utvecklat sitt rollspel *På flykt*, riktat till skolelever och professionella som möter nyanlända, och tagit fram ett helt nytt rollspel *Från åskådare till aktör* som syftar till att sänka tröskeln för att engagera sig. Materialet *Hälsoinformation för asylsökande* togs fram av Svenska Röda Korsets vårdförmedling och nu har 50 kretsar och 265 frivilliga fått utbildning i hur hälso- och sjukvården fungerar i Sverige och kvinnors rätt att bestämma över sin kropp.

Islamic Relief har tagit fram utbildningsmaterialen *Att arbeta i Sverige* och *Vi bryr oss om varandra* som vänder sig till målgruppen nyanlända och asylsökande samt till dem som möter dessa. Materialet har använts i rådgivningsverksamheten, samhällsorienteringsverksamheten och på språkkaféer runt om i landet. Skyddsvärnet har tryckt *Ensamhet är världens största gemenskap* samt sammanställt en bok, *Möt mig där jag är*, med intervjuer med ett 30-tal ensamkommande om bemötandet i det nya hemlandet.

FARR har utvecklat sin webbplats och har till följd av den nya lagstiftningen behövt ge adekvat och uppdaterad information och kunskap om den nya lagen på en rad områden. Det har krävt extra insatser och nytt informationsmaterial för att möta detta behov. LRF har också utvecklat en webbsida med material för företagare om praktik, anställning, uthyrning av boende och sociala aktiviteter. Information som kommer att finnas kvar efter bidragets slut. Islamic Relief har genomfört marknadsföringskampanjer på sociala medier, i Stockholms lokaltrafik och i föreningar och församlingar runt om i landet för att öka kunskapen om flyktingsituation, men också för att få fler från allmänheten och civilsamhället att bidra med sin tid, sitt engagemang och sina resurser.

Organisations- och stödstrukturen har förstärkts

För att stödja det utökade arbetet med fler verksamheter och mottagna nyanlända, har insatser genomförts för att rekrytera fler och leda de aktiva, frivilliga och anställda samt för att stärka den interna samordningen, ledningen och administrationen. Ett resultat på organisationsnivå är att de har ökat sin kompetens och beredskap kring akuta kriser och oförutsedda händelser och ökat sitt samarbete och kunskapsutbyte mellan både nationella och internationella verksamheter.

Organisationen och hållbara stödstrukturer har utvecklats

Organisationerna har med bidragets stöd sett en möjlighet att pröva nya strukturer för sin verksamhet. FARR har satsat på att utveckla den egna organisationen genom att förbättra den inre arbetsstrukturen, stärka internkommunikationen, stärka arbetet hos volontärer och frivilliga samt skapa förutsättningar för hållbar aktivism och samordna arbetet på nationell och lokal nivå mera effektivt. Rädda Barnen har också arbetat med verksamhetsutveckling, vilket har gett större möjligheter att ta tillvara all kunskap som kommer in till organisationen. De har förstärkt sin verksamhet med verksamhetsutvecklare som specifikt arbetat med att stötta föreningarna i att utveckla verksamheter för nyanlända.

Islamic Relief har kunnat bygga upp den nationella avdelningen som arbetar med flyktingfrågor genom flyktingsamordnare i Stockholm, Göteborg och Malmö. Sammanlagt anställdes fyra flyktingsamordnare, en administratör, en föreningssamordnare, en volontärsamordnare och en samordnare som ansvarar för den nationella flyktingverksamheten. Personalförstärkningen har genomförts i storstadsregionerna för att klara uppdraget med att planera, genomföra och kvalitetssäkra verksamheten. Detta har i sin tur lett till att organisationen kunnat delta och medverka på nätverksmöten där insatser kunnat samordnas med andra organisationer.

I dag finns en starkare beredskap för mottagande och etablering av målgruppen. Svenska Röda Korset beskriver en kraftig ökning av efterfrågan på vissa tjänster och har utökat sin verksamhet med information, rådgivning och stöd kring efterforskning, familjeåterförening och asylprocessen. De har också sett en kraftig ökning av behoven och efterfrågan på de behandlingstjänster som erbjuds för krigsskadade och torterade som de bedriver på flera orter spridda över landet.

För IOGT-NTO har arbetet varit en vitamininjektion genom att gamla medlemmar som inte varit aktiva på många år nu engagerade sig i verksamheterna. Under året har drygt 600 personer rapporterat att de blivit medlemmar i IOGT på grund av arbetet med flyktingsituationen, varav många tillhör gruppen nyanlända. IM har fått drygt 200 unika nya aktiva volontärer och Islamic Relief har haft 2 500 volontärer i sin verksamhet. På vissa håll ses insatserna nu som en del av ordinarie verksamhet, till exempel den nya verksamheten inom IM i Umeå och Helsingborg som fick chans att dra igång tack vara medlen. Svenska kyrkan beskriver att många insatser som kunde byggas upp, nu fortsätter, om än kanske i förändrad form och utsträckning. Den upparbetade kompetensen finns kvar i många verksamheter, liksom de nya material som tagits fram. Språkkaféer, mötesplatser, praktikplatser och liknande verksamhet fortgår. Svenska kyrkan beskriver det som:

”Våra ideella finns i ett register som gör det lätt att kommunicera med dem. Vårt material för språkinlärning är kvar. Våra samverkansformer med andra i det civila samhället finns kvar. Vi har en helt annan trygghet i att klara den stora organisation det innebär med så många ideella och så många mötesplatser och kontakter.”

Förstärkning av personal

I rapporteringen pekar vissa organisationer på svårigheten att på kort sikt anställa ny kompetens samtidigt som organisationerna har kunnat förstärka verksamheterna med nya projektledare, utbildare, samordnare med flera. Organisationerna har också ställt om verksamheten så att fler anställda arbetar med målgruppen asylsökande och nyanlända inom ramen för sin tjänst.

LRF har använt bidraget till förstärkning med en central projektledare. FARR har använt medel centralt för att arvoda en person på halvtid för att stärka organisationens inre struktur och skapa hållbarhet i det ideella arbetet, en tjänst som det dock är osäkert om de kan behålla efter verksamhetsperiodens slut. Rädda Barnen har kunnat utöka TMO-verksamheten och är nu 13 anställda. Stadsmissionerna lyfte också fram att bidraget har gjort det möjligt att ha mer personal och fler volontärer med språkkompetens och annan relevant kompetens. Regionalt har också IM kunnat förstärka med personal i fem regioner, Umeå, Stockholm, Göteborg, Sävsjö, Malmö och Helsingborg. Stöddlinjen har haft fyra samtalsstödare och en verksamhetsledare på halvtid. Svenska kyrkan har kunnat anställa samordnare, projektledare och assistenter, vilket har ökat kvaliteten i arbetet avsevärt, genom att dessa kunnat finna former för samordning och samverkan lokalt, utveckla strukturer för ideella insatser samt finna nya arbetssätt för att möta behoven bland de asylsökande och nyanlända.

Målgrupperna har varit delaktiga

En viktig princip för statlig bidragsgivning är att målgrupperna som berörs också ska vara delaktiga i de verksamheter som riktas till dem. Det är inte minst viktigt då syftet med insatserna är att inkludera nyanlända i samhället, säkerställa att de kan ta tillvara sina rättigheter och etablera sig.

I samrådet som hölls med organisationerna i mars framhölls att organisationerna sällan betraktar frågan om deltagande och egenmakt som ett särskilt ändamål i verksamheten, utan det är snarare ett förhållningssätt i allt man företar sig och som präglar arbetssättet. Beskrivningarna av organisationernas verksamheter innehåller många exempel på hur asylsökande och nyanlända har varit delaktiga, kunnat göra sina röster hörda och haft inflytande över aktiviteterna. Det handlar inte enbart om att tycka till om vilka verksamheter de exempelvis vill ha på sitt asylboende, utan om att också bidra till genomförandet. Målgrupperna har ofta gått vidare till att själva bli delaktiga som aktiva volontärer eller frivilliga.

Delaktiga som volontärer eller frivilliga i verksamhet

I de regionala verksamheterna som IM genomför har asylsökande och nyanlända fungerat som aktiva volontärer, deltagit i planering och fortbildning, skaffat sig kontakter och ofta fått ett språkligt lärande på köpet. I Svenska Röda Korset hjälper vissa till som tolkar, några bakar och lagar mat, andra bidrar med sina professionella och personliga erfarenheter som volontärer.

Det säkerställer att insatserna är relevanta för målgruppen, men är också ett sätt för de asylsökande att använda en tid som ofta präglas av väntan, på ett meningsfullt sätt. Det i sin tur kan ge värdefulla erfarenheter som kan leda till praktik och arbete. I ett av stiftet inom Svenska kyrkan har den som anställdes själv varit ensamkommande, men har i Sverige utbildat sig i entreprenörskap med intresse för sociala innovationer. Stiftet skriver:

”Detta har gett stor förståelse för svårigheter flyktingar möter i processen. Hennes erfarenhet har skapat möjlighet att se vikten att lyssna på nyanlända och analysera deras behov och erbjuda vissa stödformer till församlingar som målgruppen efterfrågar. Hennes språkkompetens har gjort det enklare att söka relevant information för flyktingar i olika språk.”

En del av medlemmarna i de lokala grupperna inom FARR:s verksamhet har själva varit asylsökande och de har därigenom varit en del av planering och genomförande av verksamheten. I Rädda Barnen i Dalarna har 30 procent av de nyrekryterade frivilliga varit asylsökande. Stadsmissionerna beskriver att för de allra mest sårbara individerna som mår dåligt är delaktigheten helt nödvändig för att lyckas. För att orka vara motiverad alls behöver de ha stort inflytande över vad som sker.

Delaktiga i planering av verksamhet

Konferensen *Let's Talk Integration* som IM genomförde var ett nytt sätt att utifrån nyanländas egna kompetenser och resurser lyfta utmaningar och möjligheter med integration. Konferensen genomfördes med 180 unika deltagare varav 60 definierade sig som nyanlända eller asylsökande. En uppföljning av Svenska Röda Korsets lokalt genomförda insatser visar att asylsökande och nyanlända var med i förberedande planeringar i hela 56 procent av insatserna. I Stadsmissionernas projekt RÖST har deltagare ur målgruppen fått svara på frågan *Vad skulle du säga om alla lyssnade?* inför en publik på 419 personer på Stora Teatern i Göteborg.

I Stadsmissionens projekt BABA i Stockholm har deltagarna som är ensamkommande ungdomar som avvikit fått skriva ned sin berättelse som spridits på en konferens för myndighetspersoner, arrangerad tillsammans med länsstyrelsen, där konferensdeltagare skrivit brev tillbaka till ungdomarna. På så sätt har dessa ”osynliga” ungdomar synliggjorts.

I Svenska kyrkan sker de flesta verksamheter i dialog med de asylsökande och nyanlända och det finns många exempel på delaktighet: flyktingråd, volontärer bland de asylsökande själva etcetera. I några fall rapporterar församlingarna låg grad av delaktighet i målgruppen, ofta kopplat till att det varit några enstaka insatser eller insatser vid till exempel boenden där människor stannat en kort tid. Nyanlända och även asylsökande har varit inbjudna till de lokala kommunträffar som LRF har genomfört i kommunerna. Då har de tagit del av mötet som alla andra, vid behov med tolkhjälp. Rädda Barnens arbete inom Re:act, självorganisering på asylboenden, går helt och hållet ut på att främja egenmakt och deltagande hos nyanlända genom att starta Support groups.

Delaktiga genom studier

Svenska Röda Korsets pilotprojekt *Welcome to Sweden* har kartlagt vilka behov de asylsökande som bor i eget boende i Göteborg har genom att lyfta fram de prioriteringar, behov och problem som de över 460 asylsökande själva som deltagit i studien anser präglar deras vardag mest. Projektet har både ökat egenmakten hos de som deltagit i studien och gett kunskaper som Svenska Röda Korset tar med sig i utveckling av insatser framöver. IM har intervjuat 28 nyanlända personer, både barn och föräldrar, som tidigare varit deltagare i *BIV/BIS* för att ge sin bild av metoden som en del i utvecklingsarbetet. I Stadsmissionerna har flera insatser startat med en kartläggning av behov hos målgruppen, bland annat i Kalmar och Linköping.

Insatserna har haft betydelse för nyanlända och asylsökande

Det är mycket svårt att mäta effekter av insatser och det har inte funnits krav om utvärdering inom ramen för de här medlen. Organisationerna har dock haft möjlighet att beskriva vilken betydelse de anser att insatserna har haft för de nyanlända som tagit del av dem.

Mättat grundläggande mänskliga behov, fått tillit och förtroende

Islamic Relief och Stadsmissionerna har erbjudit målgruppen stöd och hjälp med grundläggande mänskliga behov som mat, kläder, hygienartiklar, duschmöjligheter och övernattnig. IM upplever att mervärdet har varit att skapa "safe spaces" i form av mötesplatser där man får känna tillhörighet. På samma sätt har de barnvänliga platser som Rädda Barnen har skapat på asylboenden runt om i landet inneburit en möjlighet för många barn att få vara barn. Framför allt för många små barn har det inte funnits tillgång till förskola och tiden på boendet har varit betungande. För familjer har det betytt mycket att få kontakt med människor utanför boendet och få lära sig mer om barns rättigheter. Det har också Islamic Relief gjort för nyanlända barn och ungdomar och inte minst erbjudit en beredskap som underlättat mottagningen för målgruppen och skapat tillit och förtroende för det svenska samhället, att de känt sig hörda och sedda och att de fått bearbeta tidigare händelser. Genom IM:s verksamhet Egenmakt kan nyanlända förändra sin situation genom att bli bättre på svenska språket och få känna sig hörda och sedda. Ett deltagande i en *BIV/BIS*-grupp som drivs av IM och Svenska kyrkan kan ha stor betydelse för ett förändrat tankesätt hos barnen, de får bearbeta tidigare händelser och prata om känslor och svåra ämnen. Barnen har fått mer energi, blivit gladare och öppnare samt fått en ökad självkänsla. För barnen och föräldrarna som ringt till Rädda Barnens stödlinje har det ibland varit enda möjligheten att prata med någon på det egna språket. Många, framför allt ungdomar, som ringer är väldigt ledsna och uppgivna och den tröst som det innebär att någon lyssnar lugnar många unga för en stund.

Sysselsättning och bruten isolering

Rädda Barnen lyfter fram att när barnen fått en bra sysselsättning har också föräldrarna kunnat få tid att till exempel studera svenska. Många av Svenska Röda Korsets deltagare beskriver aktiviteterna som ett välkommet avbrott i en vardag av väntan och tristess. Andra lyfter värdet av att få nya vänner, eller att själv kunna hjälpa till. Ytterligare andra vittnar om hur träning i svenska öppnat för jobb och studier. Att många asylsökande mött Röda Korset längs sin flyktväg har gjort att det varit enklare att söka hjälp och kontakt med dem än med andra organisationer.

Målgruppen hos Islamic Relief har haft tillgång till sociala aktiviteter som har haft som mål att bryta isoleringen som uppstår på flyktingboendena. Verksamheten har varit oerhört viktig för kvinnor som har varit särskilt isolerade från det nya samhället. Vidare har organisationen skapat mötesplatser där svenskar och nyanlända kan träffas och utbyta erfarenheter och kunskap med varandra.

Intresset och nyfikenheten för den speciella kompetensen om drogfrågan och drogfria sammanhang har också haft betydelse för människorna som sökte sig till IOGT-NTO. Det är också många församlingar i Svenska kyrkan som vittnar om att insatserna haft stor, och på många håll avgörande, betydelse för de nyanlända som befinner sig i en svår situation. Verksamheterna bidrar till att bryta isolering, att komma ut från boenden, få struktur på vardagen och få kontakt med andra nyanlända och svenskar. Samhällsinformation och språkkunskap ger nycklar till samhället. Församlingen utgör en arena för möten och en chans att komma in i lokalsamhället. Svenska kyrkan beskriver:

”Många av de asylsökande har känt sig sedda och väl bemötta. Deras psykosociala välbefinnande har ökat i och med civilsamhällets närvaro genom aktiviteter och deras möjlighet att komma utanför boendet, då det Internationella caféet har bedrivits i församlingens lokaler. Vi har också bidragit med barnvagnar, blöjor och sanitet till kvinnor och barn, samt kläder till dem som behövt. Det har gjort vistelsen mer uthärdlig. Vi tror att det har bidragit till minskade spänningar både vid boendet och i samhället.”

Breddade nätverk och påbörjad etablering

Vissa insatser har lett till att barnen och föräldrarna breddat sina nätverk och känt gemenskap och samhörighet. Deltagarna har fått träna svenska, reflektera kring kulturella skillnader och fått kännedom om svenska normer och regler. Exempel på sådana insatser drivs av IM, Svenska kyrkan genom BIV/BIS-gruppverksamheten, Islamic Relief och Stadsmissionerna. Många föräldrar menar att deltagande i gruppen har gett barnen bättre resultat i skolan. Detta har stärkt föräldrarna och gjort att de kan förbereda barnen på vad som kommer att hända. Rädda Barnen lyfter fram att deras aktiviteter ibland har varit den enda möjligheten att få samhällsinformation, eftersom boendena inte har det uppdraget.

Ökat möjligheterna till egenförsörjning

Islamic Relief har erbjudit verktyg och praktikplatser som ska underlätta arbetssökandet och öka möjligheterna till egenförsörjning. De har erbjudit målgruppen stöd och hjälp med asylprocessen och på så sätt påskyndat asylärendet. LRF beskriver också ingången till Sverige i betydelsen av vad de personer som fått praktikplatser och anställning genom projektet har fått som de inte har haft tidigare. Det kan handla om att få del i språket, få arbetskollor, bli behövda och bekräftade, men också stoltheten att försörja sig själv och bli oberoende. Skyddsvärnet har framgångsrikt utbildat deltagare i bristyrken, vilket har lett till att de fått goda förutsättningar att få jobb.

Fått stöd att ta tillvara sina rättigheter

Personalen inom Rädda Barnens stömlinje har gjort många anmälningar till socialtjänsten och till Individ och familjeomsorgen. De har kontaktat gode män, sjukvård och boendepersonal. De fungerar också ofta som tolk för lättare ärenden. Stömlinjen har gått vidare med ett antal mycket allvarliga ärenden där unga blivit utsatta för allvarliga kränkningar. FARR bedömer att de har ökat kunskapen om såväl asylrätten och den nya lagstiftningen som dess konsekvenser hos de nyanlända. Det har också skett genom Rådgivningsbyrån, där Svenska kyrkan bidragit. Målgruppen har också med stöd av Islamic Relief fått möjlighet att kommunicera sina behov och utmaningar med myndigheter och med samhällets olika aktörer genom att erbjuda tolkning, översättning och rådgivning. I verksamheten Rådrum, som IM medverkat till, har de fått stöd att ta tillvara sina rättigheter.

Hittat nära och kära

För de människor som fått stöd i Svenska Röda Korsets efterforskning av anhöriga eller familjeåterförening kan betydelsen vara ovärderlig och i vissa fall livsavgörande. Det är 9 761 familjer som har fått hjälp med efterforskning, familjeåterförening och asylprocessen via deras telefonrådgivning. Det är 1 800 familjer som har fått hjälp att efterforska anhöriga som kommit bort på grund av krig, konflikter eller flykt och 636 familjer har återförenats med sina anhöriga i Sverige med Röda Korsets resestöd.

Fått stöd när inte det offentliga räcker till

Många organisationer har sett en ökande ohälsa hos målgruppen. Bland andra Svenska Röda Korset och Stadsmissionerna har satsat på utbildning för frivilliga för att öka deras förmåga till stöd lokalt, när behövande inte kommer i kontakt med kommuner och landsting. Stadsmissionerna beskriver en kraftig försämring i den psykiska hälsan hos ensamkommande ungdomar, de är mycket oroad, stressade och mår dåligt.

I samband med aktiviteter har den psykiska hälsan förbättrats, som ett andningshål för asylsökande som är under stor press och oro. Aktiviteter med särskilt fokus på framtiden, till exempel har studie- och arbetsförberedande insatser samt socialt nätverkande haft en särskilt god effekt. Terapisamtal och rådgivning har haft stor effekt på enskilda individer vars situation får en bättre förklaring och därmed blir möjlig att hantera. Enligt en enkät mår 70 procent fysiskt bättre och 73 procent mår psykiskt bättre med anledning av Stadsmissionens verksamhet. Man känner bättre till sina rättigheter och skyldigheter och vet hur man kommer i kontakt med rätt myndigheter.

Samverkan har skett med organisationer och myndigheter

Befintliga nätverk och samarbeten mellan organisationer stärktes

Ett av bidragens ändamål var att stimulera och underlätta samverkan och samordning av organisationernas insatser. På så sätt kan insatser ske effektivare, fler kan involveras i arbetet och en mängd kompetenser kan tas tillvara på rätt sätt. Organisationerna fick beskriva sin samverkan i redovisningarna och vid samrådet fördjupades diskussionen. Flera organisationer berättade att samverkan inte varit ett mål eller en aktivitet i sig, utan ett sätt att arbeta som också är nödvändigt:

”Det är så man måste jobba och organisera sig”.

Redovisningarna visar att många av insatserna genomfördes i någon form av samverkan med andra organisationer, både centralt och lokalt/regionalt. Redan etablerade samverkansformer har kunnat stärkas och fördjupas. Däremot var det mindre vanligt under bidragsåret att etablera nya samarbeten med nya aktörer. Organisationerna förmedlade att det inte fanns tid för det med det korta bidragsperspektivet, utan man byggde oftast vidare på det som redan fanns och fungerade.

Det finns tidigare vittnesmål från civilsamhällesorganisationer om att det förekommit att organisationerna konkurrerar om samma målgrupp i liknande insatser på grund av otillräcklig samordning (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016a, s. 52). Tidigare i kapitlets avsnitt *En övergripande bild av prioriterade insatsområden* beskrevs att flera organisationer arbetade med liknande insatser som till exempel sociala mötesplatser, samhällsinformation eller språkverksamheter. Det speglar förstås det stora behovet som finns hos alla dem som nyligen anlänt till Sverige. Det är också verksamheter som har en ganska låg tröskel för att starta och engagera frivilliga så de är lätta att dra igång, men det kan vara en fördel med samordning, så att resurserna används effektivt utan ”krockar”. Organisationsföreträdare bekräftade i samrådet i mars 2017 att det förekommit sådana krockar, inte minst i början av perioden, när det skulle gå undan att dra igång verksamheter. Organisationerna har dock strävat efter bättre samordning. Islamic Relief upplevde att de med tiden fick bättre överblick och att de genom samordning kunnat göra bättre prioriteringar. IOGT-NTO beskriver att deras form av samverkan just handlade om att styra undan ”krockar” kring olika verksamheter, och att de annars bedrev verksamheten endast i egen regi.

Breda organisationer som Stadsmissionerna, Svenska Röda Korset, Rädda Barnen, Svenska kyrkan, Islamic Relief och IM som har flera liknande typer av verksamheter har också beskrivit flera former av nära samverkan och att den fördjupades alltmer över tid – centralt, men även lokalt. Till exempel samverkade IM och Svenska kyrkan i projekten *BIV/BIS*. Ett annat samverkansprojekt har skett i Stockholm mellan Islamic relief och Svenska kyrkan, genom samverkan mellan församlingar i stadsdelen Södermalm och Stockholms moské i projektet *Goda grannar*. Det var ett projekt där de organisationerna tillsammans bildade mottagning för rådgivning, samhällsinformation och språkundervisning. Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset och Rädda Barnen arbetade också tillsammans för att utveckla en utbildning kring arbetet med psykosocialt stöd för nyanlända.

Islamic relief, som inte har någon lokal organisering, har samverkat med ett trettiotal olika lokala föreningar och församlingar runt om i landet. Andra organisationer som FARR, LRF och Skyddsvärnet har en relativt specialiserad verksamhet som gör att behovet av samordning inte alltid varit lika stort, men likväl förekom olika exempel på samverkan. Centralt samarbetade FARR bland annat med Rådgivningsbyrån kring juridisk rådgivning i frågor som rör asylrätt, familjeåterförening med mera.

LRF hade stort utbyte av organisationerna som finns i *Det gröna näringslivets migrationsforum*. Skyddsvärnet samverkade inte på något uttalat sätt med andra civilsamhällesorganisationer i de verksamheter som finansierades med bidraget, utan främst med myndigheter och företagare, som till exempel Gröna Lund. Utöver samverkan mellan de organisationer som vi beskriver här, förekom på central nivå samverkan med exempelvis studieförbund som Sensus och Ibn Rushd.

Den samverkan som lokala och regionala föreningar, kretsar och församlingar har haft är svår att följa upp systematiskt. Listan med exempel på samverkan på lokal nivå kan göras lång. FARR, som fördelade medel till 16 medlemsföreningar, bedömer att samverkan är påtagligt vanlig i de projekt som deras medlemsorganisationer, ofta olika asylgrupper, har drivit, till exempel med Röda Korset-kretsar, RFSL-newcomers eller kyrkor. Av Svenska Röda Korsets 200 kretsar har 94 procent samverkat lokalt, varav 78 procent ser en fortsatt samverkan under 2017. Lokala partner var till exempel idrottsrörelsen, kulturgrupper, muslimska föreningar och ensamkommandes förening. För Svenska kyrkan var samverkan med Rädda Barnen och Svenska Röda Korset särskilt framträdande även lokalt. Stadsmissionerna har lokalt och regionalt samverkat brett med flera av de övriga bidragsmottagarna, med kyrkor och moskéer och till exempel Rådgivningsbyrån, Barnrättsbyrån, Amnesty, Ingen människa är illegal och olika kulturinstitutioner. Även IM beskriver samverkan lokalt med en mängd aktörer.

Samverkan med offentliga aktörer ett medel för att lyckas

Samverkan med offentliga aktörer var inte ett uttalat ändamål i regeringsbeslutet, men det har i många sammanhang och rapporter beskrivits som en förutsättning för att nå framgång i arbetet med flyktingsituationen (jfr Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016a, SOU217:12). Till exempel är kontakter med Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen oftast en praktisk nödvändighet för att kunna få kontakt med målgrupperna för verksamheten. Därför har MUCF valt att även följa upp sådan typ av samverkan.

De offentliga aktörer som organisationerna nämner att de har samarbetat med är framför allt Migrationsverket (inklusive deras upphandlade asylboenden), kommunerna, länsstyrelserna, Arbetsförmedlingen samt landstingen och regionerna. Andra som nämns är universiteten, Barnombudsmannen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Polisen och räddningstjänsten. Det tycks ha varit mer vanligt att samverka med offentliga aktörer skett lokalt än regionalt eller centralt. Kontakterna med kommunerna har till exempel handlat om att rekrytera deltagare till utbildningar, om stöd i fråga om bidrag eller lokaler, eller om att delta i olika möten med kommunen kring flyktningmottagandet. Samverkan har också skett med skolor, bibliotek och medborgarkontor. Regionalt deltog Svenska kyrkans stift ofta i olika arbetsgrupper och samarbetsforum där myndigheter som länsstyrelsen i respektive län ingått.

Intrycket av underlagen är att kontakterna med offentliga aktörer är omfattande, men inte alltid så strukturerade och systematiska. Det förekommer ett antal beskrivningar av projekt och insatser som genomförs i samverkan med myndigheter, vilka exemplifieras nedan. Det är dock vanligare att kontakten med myndigheterna har haft en instrumentell karaktär, att det har varit en förutsättning att kunna bedriva sin verksamhet snarare än som ett självändamål. Det har till exempel handlat om att få tillgång till information om öppnande eller nedläggning av boenden, om aktuella beslut och regelverk eller om hjälp med att informera och rekrytera asylsökande och andra nyanlända till verksamheterna.

Exempel på samverkan kring en specifik verksamhet eller ett projekt är Stadsmissionen i Stockholms pilotprojekt om uppsökande verksamhet och stöd för ensamkommande ungdomar som avviker. Detta arbete har skett i nära samverkan med Länsstyrelsen i Stockholm och andra organisationer. Stadsmissionen och Länsstyrelsen har ingått i samma arbetsgrupp och bland annat genomfört en gemensam konferens. I det arbetet har även Rädda Barnen och Skyddsvärnet deltagit.

Skyddsvärnet har framför allt samverkat med Stockholms stad kring validering och yrkesutbildningar för nyanlända och andra som står långt från arbetsmarknaden. Det samarbetet har kunnat utökas tack vare bidraget och framför allt kommunen har kunnat bistå med rekrytering och i vissa fall också anställningar efter utbildningen. LRF har samverkat med framför allt Arbetsförmedlingen och kommuner i sina lokala kommunträffar för att matcha nyanlända med gröna näringar. I övrigt har organisationen haft kontaktytor med en stor mängd myndigheter via *Det gröna näringslivets migrationsforum*.

Större organisationer med bred nationell verksamhet har i regel haft mycket bredare kontakter med olika myndigheter, till exempel Rädda Barnen, Röda Korset, Svenska kyrkan och Stadsmissionerna. Även Islamic relief beskriver en bred kontaktyta, inte minst genom att de liksom flera andra har deltagit i nationella sammanhang för samordning av arbetet kring flyktingsituationen.

Organisationen IOGT-NTO vars främsta arbete handlat om inkludering i det egna föreningslivet har inte haft så mycket samverkan med det offentliga, utöver olika möten med kommunerna lokalt. Också FARR har få exempel på samverkan, det har framför allt förekommit i vissa lokala aktiviteter.

En form av samverkan var givetvis de insatser som riktades till professionella som arbetar inom offentlig sektor på olika sätt, till exempel på boenden, i skolor och inom socialtjänsten. Exempel på det är Rädda Barnens utbildning i traumamedveten omsorg och Röda Korsets Ungdomsförbunds rollspel om flyktingskapet på olika skolor.

Varierande erfarenheter av samverkan med det offentliga

I samrådet i mars 2017, där också företrädare för länsstyrelserna och Arbetsförmedlingen deltog, fördjupades diskussionen om samverkan med det offentliga och organisationerna beskrev hur samverkan kunde se ut och vad som fungerat väl och mindre väl. De lyfte också några förslag på förbättringar.

Migrationsverket och asylboendena beskrivs som en nödvändig samverkanspart i fråga om att bedriva verksamheter för asylsökande. Det förekommer en enorm, vardaglig samverkan kring de insatser som bedrivs och som inte har kommenterats särskilt. Det kan generellt vara svårt att veta hur en tar kontakt med myndigheten i olika frågor och det har

förekommit att organisationerna har upplevt det som svårt att få kännedom om var det finns asylsökande som bor utanför asylboendena och hjälp med att nå dessa.

Det som särskilt lyftes var vikten av och svårigheterna med att få tillgång till tidig information om vilka boenden som skulle startas eller läggas ned, så att organisationerna kunde planera och bemanna sina insatser på ett bra sätt. Ett annat behov av kontakt var att få snabb tillgång till information om aktuell lagstiftning och praxis, inte minst viktigt under 2016 då flera förutsättningar ändrades snabbt. Asylprocessen blev mer svårbegriplig och komplicerad för de asylsökande, vilket i hög grad ökade behovet av information.

Särskilt LRF och Skyddsvärnet har haft anledning av att samverka med Arbetsförmedlingen. LRF beskriver kontakterna och utbytet med arbetsförmedlare runt om i landet som i stort sett framgångsrikt. Skyddsvärnet ansåg dock att det var mer framgångsrikt att samverka med kommunerna kring rekrytering av deltagare till kurserna. Det var betydligt svårare för Arbetsförmedlingen att lyckas ta fram deltagare inom den tid som det behövdes för projekten.

Organisationerna har i flera fall haft kontakter med länsstyrelserna i deras roll att samordna arbetet i regionen kring olika insatser för nyanlända. Rollen beskrivs som mycket viktig för att undvika till exempel att alla organisationer gör samma saker på samma platser. Röda Korsets Ungdomsförbund upplever att det finns länsstyrelser som gör detta väldigt bra, medan andra skulle behöva utveckla den delen av arbetet. Även andra företrädare delar erfarenheten att arbetssätt kan skilja sig åt mellan länen, och ser som nationell organisation en fördel med att förutsättningarna liknar varandra mellan de olika regionerna.

På samma sätt beskrivs de omfattande kontakterna med kommunerna. Det finns både en mängd positiva erfarenheter av kontakterna med kommunerna och en del utmaningar. Islamic Relief beskriver till exempel att kommunerna organiserar sitt arbete kring flyktingmottagande på olika sätt i olika förvaltningar, vilket gör att det kan vara svårt att hitta en ingång för organisationerna.

Några organisationer upplever att arbetet med flyktingfrågorna har öppnat nya dörrar till samverkan med kommuner som inte funnits tidigare. IOGT-NTO beskriver det som att kommunerna har fått upp ögonen för dem, de är mer kända och efterfrågade som organisation än tidigare och detta har lett till nya ingångar till politiken. Samma erfarenhet har LRF. En annan erfarenhet var att om en lokalförening har egna resurser, till exempel via det statliga bidraget och på eget initiativ börjar genomföra insatser, så ökar intresset hos lokala myndigheter. Bidraget har öppnat dörren till samarbete och bättre resurser, till exempel tillgång till lokaler. En svårighet som uppstått är den ökade efterfrågan från det offentliga på organisationernas tjänster som inte alltid kan bemötas, till exempel för skolbesök eller stöd i fråga om expertkunskaper om psykosocialt stöd eller trauma.

Hur samverkan kan underlättas

I samrådet i mars 2017 efterfrågades förslag på förbättringar vid samverkan. Organisationernas återkoppling var att det tar tid att bygga relationer mellan organisationer samt mellan civilsamhälle och det offentliga. En relation behöver byggas tidigt och långsiktigt så att den fungerar när det behövs vid komplexa samhällsutmaningar. Samverkan behöver också formaliseras och struktureras i än högre grad för att bli hållbar. Ett sätt att underlätta samverkan är att det offentliga kan visa hur de organiserar sitt arbete med en tydlig ingång och kontaktväg samt att de tillhandahåller en för civilsamhället anpassad information om den pågående verksamheten.

Organisationerna lyfter också fram att det är angeläget att myndigheter, inte minst Migrationsverket, länsstyrelserna och kommunerna arbetar medvetet och förekommande med att tillhandahålla information om läget, gällande regler och annat som organisationerna behöver i sin planering och i sin kontakt med målgrupperna. Behovet av information kan vara särskilt stort vid snabba förändringar. Det behövs kanaler och strukturer för detta. För att kunna nå ut med viktig information i rätt tid och till rätt aktör ansåg organisationerna att det offentliga behöver ha god kännedom om vilka organisationer som är aktiva inom området och hur de arbetar. I länsstyrelsernas ansvar för samordningen av civilsamhällets insatser för asylsökande på regional nivå finns en utmaning i att många organisationer snarare arbetar nationellt respektive lokalt och att det behövs olika strukturer för att få med det lokala i det regionala.

Organisationernas utförar- och röstbärrroll

Samtliga organisationer beskrev det som ett dilemma att de arbetar med stöd av offentliga bidrag och ofta i viktig och meningsfull samverkan med myndigheter, samtidigt som de i många fall ansåg att vissa offentliga beslut i praktiken fått negativa konsekvenser för såväl målgrupperna, som för deras egna möjligheter att verka och i förlängningen för de mål om integration och etablering som de arbetade för att förverkliga.

En av dessa saker är den psykiska ohälsa som de ser ökar, inte minst hos ensamkommande ungdomar. Organisationerna vittnar om hur detta tar sig uttryck på olika sätt, att arbetet att peppa, läsa läxor, motivera och ge hopp till unga har blivit avsevärt svårare. De ser också att fler unga avviker från sina boenden. Flera hänvisar till att ökningen har en koppling till den tillfälliga asyllagstiftningen i juni 2016 som bland annat inskränkte rätten till permanent uppehållstillstånd och möjligheterna till familjeåterförening. Den nya lagstiftningen har enligt organisationerna skapat mer osäkra framtidsutsikter, vilket försämrat den psykiska hälsan hos många som redan mått dåligt på grund av krig, flykt och trauman.

Den andra omständigheten som de menar påverkar deras arbete är att många asylsökande tvingas flytta med kort varsel. Till exempel byter ensamkommande unga asylsökande som fyller 18 år boendeform och förlorar rätten till en god man, eftersom de då blir myndiga. Det innebär samtidigt ofta att de måste byta bostadsort och bryta upp från sitt sociala sammanhang utan försäkran om fortsatta studier på gymnasiet i den nya kommunen. Flytt kan också orsakas av asylboenden som stänger med kort varsel, där familjer behöver bryta upp från sin ort och skola eller försöka hitta boende på egen hand, vilket kan vara mycket svårt.

Genom kontakten med individerna ser organisationerna konsekvenserna av deras osäkra situation på nära håll. Den ökade ohälsan har inneburit en ökad påfrestning också på de frivilliga och anställda som möter individerna, och deras mående har också försämrats, enligt flera organisationers företrädare. De berättar att behovet av handledning, stöd och utbildning till de frivilliga har ökat. De många förändringarna när det gäller byte av asylboenden, har också försvårat för organisationernas planering, rekrytering av frivilliga och därmed en hållbar verksamhet men framför allt varnar de för att mycket arbete går om intet när människor som börjat integrera sig i relation till exempelvis skola och föreningsliv måste börja om.

I fråga om dialog och samråd med det offentliga lyftes därför vikten av att dialogen inte bara får handla om den praktiska verksamheten och organisationernas utförarroll, utan att det också är viktigt med reella tillfällen att diskutera sakområdena asylpolitik, flyktingmottagande och etablering, att de får förmedla sina kunskaper och erfarenheter av det nära arbetet med målgrupperna med utrymme att framföra kritiska synpunkter.

3 Sammanfattande analys och bedömning

I det här avslutande kapitlet summeras och diskuteras de viktigaste resultaten av organisationernas fortsatta arbete i flyktingsituationen under 2016 med stöd av det särskilda statsbidraget. Vi lyfter några av våra iakttagelser samt slutsatser som kan dras av fördelningen av det särskilda statsbidraget och av de resultat som uppnåtts.

På regeringens uppdrag betalade MUCF ut bidraget till tio sinsemellan olika organisationer för att stärka deras kapacitet i insatser för asylsökande och i arbetet med etablering av nyanlända. Det gav förutsättningar att förstärka deras eget arbete för asylmottagande och nyanländas etablering utifrån egna förutsättningar och identifierade behov.

Åtterrapporeringen har speglat en mångfald av insatser och tillvägagångssätt och myndigheten har inte kunnat göra en kvantitativ sammanställning som exakt återger den samlade volymen av exempelvis antalet olika aktiviteter, den geografiska spridningen eller antalet nyanlända individer som har nåtts. Vi har tagit del av beskrivningar av verksamheter, utvecklingsarbeten och resursförstärkningar som har genomförts och därigenom fått många exempel på vilken omfattning och vilka resultat som enskilda insatser har kunnat få.

Det här gör att vi sammantaget har kunnat bilda oss en uppfattning om det samlade resultatet och kunnat göra en rimlig bedömning av bidragets genomslag och betydelse i förhållande till dess syfte. Det är också viktigt att ha med sig att beskrivningen avser bidragsanvändningen – organisationerna i fråga har ofta andra verksamheter kring integration som skett parallellt.

Bidraget har förstärkt organisationernas arbete

Myndighetens sammantagna bedömning är att bidraget har använts effektivt och väl i flyktingsituationen utifrån identifierade behov och organisationernas förutsättningar. Genom att ha en flexibel och pragmatisk hållning till en skiftande verklighet och korta tidsramar, har organisationerna lyckats använda medlen effektivt för en omfattande och bred verksamhet kring asylmottagande och nyanländas etablering i många kommuner. Insatserna har sammantaget kommit till god nytta för olika grupper av asylsökande och nyanlända och fått betydelse för individers trygghet, delaktighet, hälsa och förutsättningar att etablera sig.

De flesta av organisationerna använde hela anslaget, trots att det för många var mycket pengar som skulle användas på kort tid. När förändringar skett har det funnits en flexibilitet att omfördela medel, men i vissa fall har tiden inte räckt till för att åstadkomma det på ett meningsfullt sätt. Andelen återbetalade medel är dock relativt sett låg och rimlig.

Genom att medlen fördelades till nationella organisationer, som både har kunnat bedriva nationellt spridd verksamhet och kunnat kanalisera medel vidare till lokala och regionala verksamheter, har medlen fått en stor geografisk spridning. Genom de regionala och lokala nivåerna har organisationerna fått god tillgång till aktuell information om hur behoven ser ut på olika platser.

Det har bedrivits verksamhet i samtliga 21 län och i hundratals kommuner. Organisationerna har använt bidraget på flera strategiska sätt under året så att det har kommit till nytta direkt i en utökad verksamhet, men också så att det har stärkt organisationernas kapacitet på längre sikt. Med bidraget har organisationerna

- förstärkt och breddat befintliga insatser där efterfrågan och behovet har varit stort
- gjort fler aktiviteter, stödinsatser och utbildningar
- nått fler målgrupper med insatser
- spridit mer material än de annars hade kunnat göra
- engagerat, utbildat och stöttat fler frivilliga och volontärer
- inkluderat fler nyanlända som deltagare i sina verksamheter
- kunnat initiera och pröva nya verksamheter och nya projekt
- utvecklat sina rutiner, metoder, material och koncept
- tagit fram kunskaper och utvärderat sitt arbete
- skapat bättre organisationsstruktur för ett fortsatt hållbart arbete
- skapat nya funktioner, anställt fler samt kompetensutvecklat personal och
- fördjupat samarbetet med flera samarbetspartner.

De vanligaste insatserna har varit att på olika sätt förmedla samhällsinformation samt erbjuda sociala mötesplatser och språkträning. Det har också varit vanligt att stärka organisationens personella resurser genom stöd och utbildning till medlemmar, frivilliga och personal och på så sätt utveckla kvaliteten och hållbarheten i sin verksamhet. Andra insatsområden har sammantaget inte varit lika vanliga, men samtidigt har de varit en huvudsaklig uppgift för några organisationer, till exempel juridiskt stöd, arbetsmarknadsinsatser, kvinnogrupper och hälsofrämjande verksamhet.

Resursförstärkning en viktig förutsättning

Vi har sett att nära hälften av anslagen har använts på central nivå och att det tycks vara en framgångsfaktor i fråga om att stärka kapaciteten och utveckla stödstrukturerna för verksamheten. När relativt fria medel lämnas centralt och inte riktas till enskilda projekt eller verksamheter kan organisationerna samtidigt stärka sina stödfunktioner, ledning, kompetens och samordning med mera. Det ger möjlighet att stärka och förbättra också lokala eller regionala insatser. Det är en lärdom att ta med i framtida satsningar.

Resultatet visar också att en stor del av medlen gick till lönekostnader, både till nya anställningar och till omställning av befintliga tjänster. Detta trots att flera vittnade om svårigheter att våga anställa eller att hitta kompetens när den långsiktiga finansieringen är osäker och organisationerna kanaliserar och tar tillvara ett stort engagemang hos frivilliga som gör ideella insatser. Det här menar vi bland annat visar att många organisationer bedriver avancerade professionella insatser som till exempel terapeutisk verksamhet eller yrkesutbildningar. Men inte minst framgår det av redovisningar och samråd att beständigheten i de ideellas engagemang bygger på att det finns god ledning, bra samordning och utbildning samt fungerande stöd, vilket kräver en kontinuitet i form av anställd personal. Det är en viktig insikt att ett gott frivilligarbete också kräver resurser.

Kapaciteten hos organisationerna har stärkts

MUCF bedömer att bidraget har lett till att organisationerna stärkt sin kapacitet att bedriva mer och förbättrad verksamhet för asylsökande och nyanlända under verksamhetsåret och att de i många fall samtidigt har kunnat göra kvalitativa förbättringar som gagnar arbetet även efter den tiden. Beredskapen och kunskaperna inom området har ökat.

Andra bestående resultat är att vissa organisationer ofta har blivit synligare för till exempel kommuner och myndigheter genom den roll de har kunnat ta i flyktingarbetet, och att deras egen organisation har vitaliserats eller stärkts. Flera verksamheter som har etablerats med stöd av pengarna har sedan kunnat leva vidare med annan eller egen finansiering. Det är dock för flera organisationer en utmaning att medlen krymper betydligt efter 2016 och det kan vara svårt att motsvara nyvunna förväntningar, arbeta långsiktigt och att behålla kompetens och verksamheter.

Organisationerna lyckas nå olika målgrupper

Organisationernas insatser har riktat sig till olika grupper av nyanlända, asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd. Men också till de som vistas i landet utan tillstånd, till exempel efter avslag på asylansökan. Den uppskattningsvis mest vanliga målgruppen var asylsökande och därefter ensamkommande barn och ungdomar (både asylsökande och med uppehållstillstånd). Det speglar väl det faktum att gruppen som ännu väntar på asylbeslut alltså är stor.

Det var relativt vanligt att organisationerna angav att de riktade sin verksamhet till en bred grupp nyanlända, oavsett status. Definitionen av hur länge en uppfattas som nyanländ har inte heller alltid varit viktig. Det är ett intressant resultat eftersom myndigheterna ofta har tydliga avgränsningar i målgruppen för olika åtgärder och bidragsmedel till civilsamhället kan vara specifikt riktade till insatser för en särskild kategori av invandrare. Det här påminner om resultatet i MUCF:s rapport om mentorverksamheter för nyanlända, *En följeslagare på vägen* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015), där organisationerna ofta upplevde att det skapar både praktiska och värderingsmässiga problem att dra gränser mellan invandrade deltagare beroende på till exempel ålder, tid i Sverige eller typ av uppehållstillstånd.

Män var något vanligare än kvinnor som målgrupp i verksamheterna men det fanns exempel på verksamheter som särskilt syftade till att nå, ofta isolerade, nyanlända kvinnor, som generellt sett har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Det fanns även insatser som uppmärksammade hbtq-personers behov, till exempel genom att skapa lyhörda och trygga samtal, där en vågar berätta. Behovet av sådana insatser har MUCF skrivit om i en av sina tidigare rapporter, *Flyktingmottagandet* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016a). En slutsats i den rapporten är att det behövs fler riktade projekt och insatser för de mer utsatta grupperna av nyanlända och asylsökande så som kvinnor, tjejer och unga hbtq-personer. Också här finns indikationer på att det behovet finns. De exempel på verksamheter som särskilt syftat till att möta utsatta kvinnors eller hbtq-personers behov som redovisats är relativt sett få och vid rangordningen av insatstyper angav organisationerna att insatser för jämställdhet inte var

så vanligt förekommande i arbetet⁷. Vi bedömer också att kunskapen om behov och arbetssätt generellt sett behöver öka och bland civilsamhällets organisationer finns potentiell kunskap och kapacitet för att arbeta med frågorna som kan tas till vara.

Sammantaget var det flest vuxna och unga vuxna som var målgrupp för insatserna. Det är positivt att unga vuxna har varit en vanlig målgrupp och det civila samhällets organisationers insatser kan vara särskilt viktiga för den gruppen. I MUCF:s studier har det visat sig att unga vuxna nyanlända ofta är en bortglömd grupp i den mening att de sällan betraktas som just unga och i många fall inte får tillgång till de insatser som utvecklats för andra unga som behöver stöd i sin etablering (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2016d). Unga vuxna nyanlända behöver bemötas utifrån ett ungdomsperspektiv och erbjudas verksamheter där deras särskilda behov beaktas. Ett ungdomsperspektiv innebär att de betraktas som en mångfald av individer, stöds att bli självständiga och har möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande (prop. 2013/14:191, s. 22).

Bland de bidragsmottagande organisationerna fanns det organisationer som också arbetade med barn och ungdomar. Ofta fokuserar statens integrationsåtgärder på insatser för vuxna med fokus på etablering, medan det är kommunernas ansvar att stödja barn och unga via skolan och fritidsverksamheter och ofta via idrottsrörelsen. Organisationerna som vi beskriver här och som till exempel arbetar med barnrätt, stöd i skola och boende, social utsatthet och grundläggande förutsättningar, är också viktiga för barns och ungas välmående. Dessa organisationer får goda kunskaper om hur det blir när de ordinarie verksamheterna inte fungerar och barn hamnar i kläm. Likaså kan exempelvis en organisation som IOGT-NTO vara ett alternativt socialt sammanhang för flera barn och unga. Därför är de här insatserna ett viktigt komplement till kommunala insatser i fråga om asylmottagande och etablering i samhället för barn och ungdomar.

Mycket arbete har handlat om att stärka organisationens egen kapacitet att göra ett bra jobb, vilket inneburit att den egna personalen och de frivilliga krafterna har varit målgrupper för insatser. I och med situationen under 2015 var det många som ville göra en frivillig insats i flyktingsituationen. Inte minst framhåller organisationer den stora gruppen frivilliga med egen erfarenhet av migration och flyktingskap, som har kunnat bidra med viktiga språkkunskaper och andra kompetenser. I de här verksamheterna, där de frivilliga möter utsatta människor, ställs det extra höga krav på kompetens hos och stöd till de aktiva. Vi kan av rapporteringarna se att det gjorts ett genomtänkt och kontinuerligt arbete stärka stödet, säkerheten, utbildningarna och rekryteringsverktygen för att få, behålla och inte slita ut sina frivilliga krafter. Slutligen har även professionell offentlig personal och allmänheten fått bättre kunskaper och fler verktyg i bemötandet av nyanlända tack vare organisationernas arbete, vilket synliggör civilsamhällets organisationers expertis som en tillgång också för det offentliga.

⁷ Att det fanns få exempel på särskilda insatser för kvinnor eller hbtq-personer i redovisningarna, betyder inte att dessa inte fanns i högre grad än vi kunnat bedöma. Vi har inte särskilt frågat efter hur organisationerna har arbetat med att stärka kvinnor, personer med annan könsidentitet eller hbtq-personer i en utsatt position, och organisationerna har ofta beskrivit sitt omfattande arbete på ett översiktligt sätt. Vi har dessutom endast frågat om verksamhet som bedrivits med stöd av statsbidraget och organisationerna kan ha arbetat med detta i sin ordinarie verksamhet.

Ett inkluderande arbetssätt stärker deltagarnas egenmakt

Organisationernas arbete har på olika sätt bidragit till bättre förutsättningar för asylsökande och nyanlända att bli delaktiga och ta vara på sina rättigheter, skyldigheter och möjligheter i samhället, till exempel genom rådgivning, samhällsinformation, psykosocialt stöd, praktik och yrkesutbildning. Men delaktighet och egenmakt för individen handlar också om att själv kunna bidra och påverka sin situation här och nu, och att verksamheter görs *med* och inte *för* målgrupperna. Frågan om egenmakt betraktas i organisationerna ofta snarare som ett förhållningssätt som ska genomsyra verksamheten än som syftet med en viss aktivitet.

Vi har i organisationernas rapporter funnit en mångfald av konkreta exempel på arbetssätt där de nyanlända inkluderas i verksamheterna som en resurs, där de är aktiva i att både ta initiativ till, planera och genomföra verksamheter, där de får tillgång till plattformar att själva beskriva sin verklighet, de deltar aktivt som röstbärare i konferenser och möten. Inte minst vittnar flera organisationer om att många av de nyanlända valt att själva engagera sig frivilligt i olika insatser.

IOGT-NTO nämner särskilt att nyanlända som blivit medlemmar bidragit till att organisationen har vuxit under året. Att arbeta inkluderande är ofta självklart för organisationerna inom civilsamhället, något som kanske inte alltid blir synliggjort. Det är ett exempel på det värdefulla mervärde som civilsamhället kan bidra med när de gör samhällsnyttiga insatser. Myndigheten bedömer att det är värdefullt att särskilt fördjupa kunskaperna om hur civilsamhällets organisationer arbetar med delaktighet, inkludering och egenmakt i sitt arbete på integrationsområdet och att samla in och sprida sådana exempel.

Ett förstärkt arbete med psykosocialt stöd

Rapporteringen från organisationerna visar att det har funnits ett starkt och växande fokus på att hantera och stärka nyanlända individers psykosociala situation och mående i verksamheterna. Organisationerna har dels verksamheter riktade till individerna, till exempel professionell terapeutisk verksamhet och traumabehandling, dels verksamheter med väl utarbetade metoder för arbete i grupp som skapar trygghet och möjligheter till bearbetning – inte minst för barn och unga.

Det har också funnits ett fokus på att öka kompetensen om trauma och sårbarhet hos dem som möter nyanlända för att skapa medvetenhet och ett bra bemötande. Organisationerna har under året kunnat bredda befintliga verksamheter, utbilda många fler i både organisationerna och i offentliga verksamheter, men även stärkt kapaciteten genom att utbilda fler utbildare samt utveckla arbetssätt och metodmaterial.

Organisationerna beskriver en markant ökande psykisk ohälsa hos målgruppen, som har gjort behovet av stödinsatser allt mer akut, men också ökat belastningen på frivilliga och medarbetare. Det finns exempel på att frivilliga själva börjat må psykiskt dåligt av sina erfarenheter. Verksamheter har fått anpassas till den ökande ohälsan och de har fått lägga mer resurser på att stärka och handleda frivilliga och personal som möter individerna, även sådana som arbetar i aktiviteter som läxhjälp eller sociala träffar.

Mycket tyder på att behovet av psykosocialt stöd kommer att kvarstå. Det är viktigt att uppmärksamma och följa upp både den psykiska ohälsan hos målgrupperna samt det ökade ansvaret och de påfrestningar som organisationernas personal och frivilliga upplever. Det är också värdefullt att ta tillvara de kunskaper och metoder om psykosocialt stöd som har utvecklats och används i olika verksamheter.

Samverkan och samordning kan utvecklas

Arbetet med mottagande och etablering för nyanlända är komplext och kräver en mängd olika typer av insatser. Organisationer av skilda slag är engagerade i frågan och kan komplettera och förstärka varandras arbete. Sammantaget har det förekommit omfattande lokal, regional och central samverkan mellan organisationerna. Samverkan inom civilsamhället är mer vanligt förekommande än samverkan med offentliga aktörer. Att samverka är enligt de flesta organisationer en nödvändighet, både för att samla resurser och kompetenser i gemensamma insatser och för att samordna arbetet lokalt för att undvika konkurrens och i stället komplettera varandra. Ett exempel på hinder för att utveckla samverkan och stärka samordningen under året har varit det snabba händelseförloppet. Det är ett långsiktigt arbete att etablera ny samverkan, men flera vittnar om att befintliga samarbeten ändå har kunnat fördjupas och förbättras under året.

Samverkan med offentliga myndigheter är något som kommenterades sparsamt i redovisningarna och en förklaring var att kontakter med det offentliga ofta betraktas som ett medel för att kunna göra bra verksamheter snarare än som ett självändamål. Många myndigheter har funnits i kontaktytorna, men de allra vanligaste är Migrationsverket, länsstyrelserna och kommunerna. Arbetsförmedlingen har varit viktig främst för dem som arbetar med etablering på arbetsmarknaden för vuxna. Kontakten med Migrationsverket är viktig kopplad till verksamheter för asylboende och till att få kontakt med asylboende som bor i eget boende. Men den är också viktig för att få information om förändringar, till exempel vid nya regelverk, då boenden läggs ned eller individer behöver flytta. Både organisationer och individer är beroende av korrekt och aktuell kunskap om förändringar, regelverk och praxis och det underlättar för organisationerna om det finns tydliga informationsvägar.

Organisationerna beskriver att i vissa regioner har länsstyrelsen fungerat väl i sitt uppdrag att samordna olika aktörers insatser på området, vilket underlättat arbetet, men att erfarenheterna varierar mellan olika län. MUCF instämmer i länsstyrelsernas viktiga roll i det fortsatta arbetet att samordna aktörer kring nyanländas etablering samt i det nya uppdraget kring arbetet med asylsökande. Tillsammans med civilsamhällets aktörer har de förutsättningar att skapa en gemensam bild av aktörer och behov i regionen samt utveckla hållbara strukturer för samverkan. Det är en fördel att myndigheten samordnar båda dessa områden, eftersom civilsamhället ofta arbetar med ett helhetsperspektiv på hela gruppen nyanlända.

När det gäller samverkan med kommuner är det svårt att få en samlad bild. Det finns både mycket positiva erfarenheter och utmaningar, som ofta är kopplade till att kontakterna är tillfälliga. MUCF ser att kommunerna skulle kunna skapa tydligare strukturer för samverkan med civilsamhället, utveckla samarbetsformer, underlätta informationsutbyten och skapa ingångar till kommunerna. Vägledningen *Samla kraft!* som MUCF tog fram 2016 (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016b), har redan fått stor spridning och det finns behov av ett fortsatt arbete på detta område, till exempel erfarenhetsutbyten mellan kommuner, utbildningsinsatser och metodutveckling.

Stora utmaningar kräver samverkan. MUCF menar sammantaget att med mer långsiktig samordning och samverkan mellan olika aktörer skulle effekten av civilsamhällets insatser kunna tas tillvara på ett bättre sätt. Det finns behov av styrsystem som kan stimulera till ytterligare samverkan mellan civilsamhällesorganisationerna men också mellan civilsamhället och offentlig förvaltning, exempelvis genom bidragsgivning. Det skulle ge förutsättningar för organisationerna att tillsammans, som en kedja, skapa olika insatser som fyller de behov nyanlända kan ha och som kompletterar offentlig verksamhet. Eftersom samverkan tar tid och resurser bedömer MUCF att det även framöver finns behov av finansiering som kan användas för att stärka civilsamhällesorganisationernas egen infrastruktur för samverkan.

Organisationsövergripande nationella organisationer, till exempel organisationen Forum – idéburna organisationer med social inriktning som 2016 fick medel för ett asylnätverk på nationell nivå, samt regionala och lokala samverkansplattformar, kan bidra till en mer långsiktig och effektiv samordning mellan olika organisationer och även underlätta samverkan med det offentliga.

Civilsamhällets roll som röstbärare i flyktingsituationen

Det går inte att rapportera om bidragets användning utan att synliggöra att rollen som utförare av insatser på integrationsområdet ibland blir konfliktfylld för organisationerna. Det är något som det offentliga behöver förhålla sig till. Organisationerna gav i vårt samråd ett samfällt uttryck för ett dilemma när de å ena sidan samverkar med myndigheter och får statsbidrag för olika insatser för ett gott mottagande och inkludering i samhället av nyanlända och å andra sidan upplever att många hinder och svårigheter i det arbetet, till exempel ökad psykisk ohälsa, avvikelser från boenden eller att individer rycks upp från sitt sociala sammanhang vid flytt, har koppling till olika politiska eller myndigheters beslut. MUCF har i det här arbetet sett vilken enorm kompetens och kunskap om målgruppernas situation som organisationerna utvecklar genom sitt nära arbete med målgrupperna. Ibland är det på till exempel Stadsmissionen en vågar berätta ”det värsta”. Organisationerna ser ofta tidigare än andra vad som sker och är viktiga för att kunna larma och påpeka nya behov och utmaningar.

Vi som offentlig sektor behöver bli än bättre på att ta tillvara den kunskap och erfarenhet som finns inom civilsamhällets organisationer. Den här återredovisningen ger uttryck för den enorma kraft och kunskap som finns hos civilsamhällesorganisationerna. Den visar också på vilket mervärde som organisationerna kan ge om de rätta förutsättningarna finns på plats. Det är en kunskap som behöver tas tillvara av offentlig sektor.

Organisationerna har lyft farhågor om att det offentliga i första hand efterfrågar dem som utförare av olika verksamheter och inte lika ofta som röstbärare eller förmedlare av kunskap. Ett sådant förhållningssätt riskerar på sikt att skapa en tillitskris i förhållandet till det offentliga vilket i en förlängning kan påverka förutsättningarna för samverkan mellan sektorerna.

Det är därför angeläget att offentliga aktörer säkerställer att det vid sidan om samverkan kring olika faktiska insatser också finns kanaler för samråd om sakfrågorna, där civilsamhället kan vara en resurs utifrån sin expertis. Även på politisk nivå är det viktigt att ta tillvara organisationernas expertis och roll som röstbärare, såväl i demokratin i stort som i arbetet med att stärka nyanländas förutsättningar till egenmakt, meningsfull asyltid och delaktighet i samhället. Detta resonemang ligger också i linje med att Sveriges kommuner och landsting i sitt positionspapper slår fast att kommunerna, landstings och regioners närhet till civilsamhället i lokalsamhället skapar möjlighet att bygga tillit, förtroget och goda relationer i samarbetet med det civila samhället (SKL, 2017).

Bidragets flexibilitet en framgångsfaktor

En förutsättning för alla dessa verksamheter och kapacitetsstärkande insatser har varit bidragets utformning. Detta är organisationernas budskap och har också varit väldigt tydligt för oss när vi analyserat resultatet. Det har varit möjligt att använda bidraget på ett flexibelt sätt, både i fråga om var i landet det kunde användas, till vilka typer av insatser och för vilka målgrupper, så länge syfte och ändamål uppfylldes. Det gjorde att organisationerna kunde prioritera det mest viktiga, oavsett om det var inköp av en bil till ett mobilt team, förstärka med en nyanställd samordnare, utbilda fler barnledare eller trycka upp fler rapporter.

Att bidragsutbetalningen gick till organisationernas nationella nivå har gjort att fördelning och omfördelning har kunnat anpassas efter skiftande behov, möjligheter och omständigheter, oavsett var i landet dessa uppstått. Samma verksamhet har vidare kunnat riktas såväl till asylsökande som till dem med uppehållstillstånd. Det gjorde att behoven kunde styra insatserna vartefter de förändrades, till exempel fanns det fler transitflyktingar i början och sedan ökade gruppen asylsökande.

Vi bedömer att den här formen av brett definierad finansiering har underlättat samverkan då organisationerna vartefter kan anpassa sina insatser efter vilka insatser som andra gör. Bidraget har lett till en diversifiering både inom och mellan organisationerna när de har kunnat göra det som de är bra på och möta de lokala behoven. Bidraget har uppfattats som ett uttryck för tillit och erkännande av de organisationer som fick del av bidraget och av deras förmåga att fatta egna beslut om vad som är bäst.

Den tillfälliga karaktären på bidraget har dock varit en nackdel på flera sätt, eftersom startsträckan och planeringstiden var kort. Även om bidraget har varit till stor hjälp har det skapat en osäkerhet om hur arbetet som bedrivits med bidraget ska kunna fullföljas och upprätthållas efter att medlen använts men behoven kvarstår. Inte minst hos organisationer med vanligtvis begränsade medel, har det funnits en oro för att skapa en alltför stor kostym, som de inte sedan kan fylla ut. Samtidigt är det intressant att ta del av reflektioner från flera organisationer som beskriver att ”snabbheten” och kortsiktigheten tycks ha fungerat som en ”injektion” i verksamheten. Dels för att det visar att det faktiskt fanns en stor kapacitet för snabba beslut, dels för att det tyder på att det här ofta handlar om verksamheter där flexibilitet är en viktig kvalitet.

Flera organisationer ansåg att framförhållningen hade underlättats av en större transparens hos regeringen om bidragets inriktning och om urvalet av organisationer. Det hade också kunnat förhindra en situation där civilsamhällets organisationer hade många funderingar kring varför vissa organisationer fick bidrag och andra inte. De menade också att en bättre samordning mellan regeringen och MUCF hade underlättat framförhållningen och deras möjligheter att följa upp bidraget på ett bra sätt. MUCF är medveten om bakgrunden till regeringens snabba beslut men instämmer i vikten av att i god tid känna till villkoren för genomförande och återrapportering och att det även vid snabba beslut är värdefullt med transparens kring grunder för urval enligt principen om insyn och öppenhet.

De flesta organisationer har framfört att de administrativa kraven och uppföljningen av bidraget var hanterbara och rimliga till omfattning och innehåll. De var också mycket positiva till regeringens beslut att flytta fram slutdatum och datum för redovisning, vilket underlättade för organisationernas administration och långsiktighet. Myndigheten bedömer att de samråd som vi genomfört, varav ett i samarbete med Svenska Röda korset, och remissrundan kring redovisningsformulären har bidragit till att resultatet blev betydligt bättre och även skapat en bättre samsyn mellan oss och organisationerna.

MUCF bedömer att det går att dra lärdomar av de här erfarenheterna för framtida bidragsgivning. Ofta finns det begränsningar i villkoren för befintliga finansieringsformer, till exempel genom att de riktas till en viss åldersgrupp eller huvudsakligen till asylsökande *eller* till nyanlända i etableringsfas.

Politiken bör överväga hur det i fortsättningen går att åstadkomma relativt fria och långsiktiga finansieringsformer som möjliggör både flexibilitet och diversifiering samt möjlighet till samverkan kring komplexa områden. En sådan finansieringsform skulle kunna vara en fortsatt framgångsfaktor för civilsamhällets insatser för asylsökande i väntan samt för nyanländas etablering och integration.

Referenser

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015). *En följeslagare på vägen. Slutrapport om betydelsen av yrkesmentorer för nyanlända flyktingars etablering*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016a). *Flyktningmottagandet – Det civila samhällets roll och villkor*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016b). *Samla kraft! En vägledning för kommuner och civilsamhället om samverkan kring insatser för nyanlända*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016c). *Stärka arbetet med flyktingsituationen – en samman ställning av organisationernas delrapporter*. Dnr 2041/14

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016d). *Fokus 16. Unga nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet*, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016e). *Villkor för organisationer med social inriktning – Civila samhällets villkor 2015 med fokus på flyktningmottagande*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Sveriges Kommuner och Landsting, Positionspapper (2017-03-09) *Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner*.

Regeringsbeslut (2015). *Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende anslag 13:6 inom utgiftsområde 17, Ku2015/02981/D /*

SOU 2013/14:191 *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*. Stockholm: Wolters Kluwer

SOU 2017:12 *Att ta emot människor på flykt Sverige hösten 2015*. Stockholm: Wolters Kluwer

Bilaga 1: Enskilda organisationers arbete 2016

Flyktinggruppernas Riksråd, FARR

Flyktinggruppernas Riksråd, FARR fick 1 000 000 kronor för att stärka sitt arbete med flyktingsituationen. Bidraget från MUCF har möjliggjort utveckling av organisationen, att nytt informationsmaterial om asylrätt har tagits fram samt utbildning av aktivister, volontärer och lokalgrupper. Organisationerna använde ungefär hälften av medlen på central nivå, där en del gick till en deltidstjänst för samordning av arbetet med bidraget i organisationen. Resterande medel har gått till 22 projekt i 16 medlemsföreningar. Verksamheterna har bland annat nått Göteborg genom folkbildningsfestivaler, Karlsborg genom svenskundervisning och den geografiska spridningen har varit från Malmö i söder till Boden i norr.

Genom att utveckla sin organisation har FARR kunnat förbättra den inre arbetsstrukturen, stärkt den inre kommunikationen, stärkt arbetet hos volontärer och ideellt arbetande, skapat förutsättningar för hållbar aktivism och på ett effektivt sätt kunnat samordna arbetet på nationell och lokal nivå. Framställandet av informationsmaterialet om asylrätten har resulterat i både tryckt och digital rådgivningsinformation samt utveckling av en ny webbplats. Denna har fått förbättrad navigation samt utökad språktillgänglighet med information, fakta och material om asylrätt till asylsökande, volontärer, aktivister och samhället i övrigt.

För att utbilda och sprida kunskap har FARR erbjudit kurser centralt, regionalt och lokalt. Dessa kurser har bland annat varit *Verkställighetshinder* i Malmö, *Strider den tillfälliga lagen mot internationell rätt* i Stockholm samt *Asylrätt med förhinder – omvägar och utvägar* i Skärholmen. Lokalt har olika medlemsföreningar också arbetat med andra riktade aktiviteter inom bland annat hälsa, psykosocialt stöd, juridisk rådgivning, språk samt med sociala möten som läger eller inkludering i föreningar. De har också arbetat folkbildande kring flyktingpolitik i Sverige.

Lokalt har arbetet ofta riktats direkt till eller involverat asylsökande och nyanlända, medlemmar och allmänheten. Centralt har arbetets främsta målgrupper varit medlemmar i den egna organisationen och volontärer, vilket indirekt även nått asylsökande.

Individuell Människohjäl, IM

Individuell Människohjäl, IM, fick 6 000 000 kr för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Med hjälp av bidraget har IM tillsammans med Svenska kyrkan kunnat utveckla gruppverksamheten *Barn i väntan/Barn i start*, en verksamhet för barn och unga i väntan på asyl eller för de som fått uppehållstillstånd och som vill lära sig mer om sig själva, om asylprocessen och hur det är att vara ny i Sverige. Detta har bland annat skett genom att utbilda fler nya ledarutbildare och 111 nya gruppleddare.

IM har även arbetat med att ta fram metodbeskrivning i text och digitala verktyg för språkfika, läxhjälp och matchning. Konferensen *Let's talk integration* som syftar till att stärka nyanländas röster, har utformats tillsammans med nyanlända utifrån deras erfarenheter och kompetenser och genomförts tillsammans med Ibn Rushd och Sensus.

De har rekryterat 200 nya volontärer, bland annat genom att sprida berättelser om positiva integrationsmöten via sociala medier. IM har att kunnat utöka sina integrationsverksamheter riktade mot asylsökande och nyanlända genom att förstärka personalresurser i Stockholm, Göteborg, Sävsjö och Malmö samt genom att dra igång helt ny verksamhet i Umeå och Helsingborg.

IM har arbetat med verksamheten *RådRum* som genom att erbjuda neutrala, konfidentiella och gratis råd stärker nyanländas delaktighet och möjlighet att ta tillvara sina rättigheter, möjligheter och skyldigheter och med *Kraftsamling Herrgården* tillsammans med bland andra Rädda Barnen.

Deras arbete har riktat sig mot nyanlända och då främst unga vuxna. Barn och föräldragrupper har nått runt 200 nyanlända/asylsökande barn, till detta kommer föräldra- och syskongrupper. Det regionala arbetet har nått uppskattningsvis 10 000 deltagare. Arbetet har geografiskt sett varit spritt över landet och verksamheter som språkfika, läxhjälp och barngrupper som har bedrivits i Stockholm, Umeå, Malmö, Helsingborg, Göteborg och Sävsjö.

I OGT-NTO

I OGT-NTO fick 2 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Insatser har bedrivits på regional och lokal nivå. Det regionala arbetet har satsat på att utveckla metoder för föreningarna så att samtidigt som de bedriver det klassiska folkrörelsearbetet kan möta de nya behoven och människorna. På lokal nivå har I OGT-NTO ordnat aktiviteter för familjer, barn och ungdomar och ibland särskilt för kvinnor. Det har varit allt från resor och studiebesök, fotboll, simskola, cykelskola, fester, grillkvällar, stickkaféer och matlagning. De har också bedrivit studiecirkelverksamheter kring bland annat demokrati, föräldraskap, hälsa, extremism, sexualkunskap och föreningsfrågor.

Arbetet har varit riktat mot nyanlända generellt samt mot ensamkommande flyktingbarn. Personer i olika åldrar har deltagit och över 4 500 personer beräknas ha nåtts av I OGT-NTO:s aktiviteter och verksamheter. Arbetet med flyktingsituationen har haft stor geografisk spridning och har under 2016 nått 13 län och 32 orter. Under året har 600 nya medlemmar tillkommit genom ett ökat engagemang för att bidra till mottagandet av nyanlända, men också för att nyanlända själva har blivit medlemmar. Som ett resultat av detta har 22 nya föreningar bildats.

Islamic Relief

Islamic Relief fick 6 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Medlen från MUCF har använts för att utveckla verksamhet både på central och på lokal nivå. Deras arbete har riktat sig mot nyanlända samt organisationens personal. På central nivå har de byggt upp en stödverksamhet med regionala flyktingsamordnare och börjat bygga en nationell verksamhet inriktad på integrationsfrågorna.

Islamic Relief har bedrivit ett omfattande arbete med en bred verksamhet som tack vare samarbete med lokala föreningar och församlingar har nått hela landet. De har bland annat skapat en samhällsorienteringsverksamhet som hållits på 37 platser runt om i landet, etablerat en nationell rådgivningstelefon för nyanlända och asylsökande på tre olika språk, startat språkkaféer som nått över 2 000 nyanlända och asylsökande, startat klädinsamlingar och matförmedlingar samt fått till stånd språkundervisning som nått 3 884 nyanlända och asylsökande. De har arrangerat gratis inträde för 400 nyanlända och

asylsökande till *Muslimska familjedagarna 2016* på Älvsjömassan, etablerat idrott för ensamkommande i Stockholm, Göteborg och Malmö samt etablerat flera utbildningsinsatser i Stockholm med inriktning på ensamkommande barn och posttraumatisk stress.

De har även tagit fram och spridit utbildningsmaterialet *Att arbeta i Sverige* på arabiska, materialet *Om Sverige* på arabiska och svenska samt utbildningsmaterialet *Vi bryr oss om varandra* till föreningar och församlingar om arbete med flyktingmottagande. Lokalt har Islamic Relief bland annat drivit projektet *Goda grannar* tillsammans med Svenska kyrkans församling Katarina kyrka och Stockholms moské som är grannar på Söder i Stockholm. Verksamheten bygger på idén att samarbete mellan olika trosuppfattningar är viktigt i arbetet för tolerans och respekt.

Målgruppen som nåts av arbetet är främst asylsökande och nyanlända. Arbetet har haft stor geografisk spridning och nått 19 län från norr till söder och verkat på över 30 orter och nått cirka 70 000 personer.

Lantbrukarnas Riksförbund

Lantbrukarnas Riksförbund fick 3 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Medlen möjliggjorde att LRF kunde genomföra stora delar av ett planerat migrationsprojekt, nämligen Landet runt, med delarna *Lokala kommunträffar*, *Mälardalen* och *Analys av integration*. De har samtidigt deltagit i det gröna näringslivets migrationsforum, ett nätverk av ett trettiotal aktörer som verkar för de gröna näringarna. Det syftar till att öka kunskapen om migrations- och integrationsarbete och att samverka och dra nytta av varandras arbete och erfarenheter.

Delprojektet Mälardalen syftade till att i en pilotregion hitta praktikplatser för asylsökande och nyanlända och sprida information till företagare. Analys av integration på landsbygden tog fram kunskap som kan stärka förutsättningarna för företagare, lokalavdelningar, kommungrupper och arbetsförmedlingen, att engagera sig i boende, praktik och arbete i gröna näringar. På 20 orter sammanfördes företagare som hade praktik- och arbetsplatser med kommuner och arbetsförmedlingar i syfte att skapa lärande, nätverk och samarbete på lång sikt.

De har skapat en webbaserad kunskapsbank, www.lrf.se/migration, som innehåller insamlade erfarenheter. LRF:s arbete har främst riktat sig mot landsbygdsföretagare som arbetsgivare som i sin tur kunnat erbjuda arbete, praktik eller anställning till nyanlända och asylsökande och 37 företagare agerar nu som ambassadörer för migrationsarbetet i LRF. Projektet har bland annat resulterat i ett hundratal praktikplatser över hela landet och några av praktikanterna har fått fast anställning.

Projektet har haft stor geografisk spridning och insatserna har bedrivits av 11 av LRF:s 17 regioner på orter från Överkalix till Vellinge.

Riksföreningen Sveriges Förenade Stadsmissioner

Stadsmissionerna fick 10 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Medlen har fördelats mellan de stadsmissioner som är medlemmar i Riksföreningen. De har arbetat med ett pilotprojekt, *BABA*, för att uppsöka ensamma ungdomar som avvikit, i samverkan med Länsstyrelsen Stockholm. De har kunnat möta behov av stöd med terapiverksamhet i Linköping, vilket också utvecklades till en verksamhet med stödjande vuxennätverk kring ensamkommande unga. Stadsmissionen har också arbetat med integrationsskapande och studieförberedande fritidsaktiviteter i Uppsala och Kalmar där en stor mängd aktiviteter genomförts.

Pengarna bidrog även till resursförstärkning inom administration och kommunikation, denna har möjliggjort kunskapsinhämtning, mer informationsmaterial och bättre informationsspridning. Stadsmissionen har utbildat personal och volontärer, knutit kontakter och etablerat nätverk och även flera av de redan etablerade verksamheterna har kunnat utvecklas och har fått bättre resurser.

Medlen har även gjort det möjligt att förmedla mat och andra nödvändigheter till personer i gruppen. Det har skett vid 63 000 tillfällen. Samtidigt har mer personal och volontärer med språkkompetens och annan relevant kompetens kunnat finnas på plats och fånga upp människor med behov av stöd och rådgivning, till exempel vid verksamheten i Västerås.

På *Unga Forum* i Skåne har de extra medlen bidragit till att utveckla mötesplatsen och de har kunnat ta emot många fler asylsökande, irreguljära flyktingar och nyanlända. Projektet *RÖST* i Göteborg som syftar till att stärka deltagarnas egen röst och åsikter har aktivt rekryterat och anpassat verksamheten också till nyanlända och asylsökande unga. Kvinnor har fått språk- och arbetsträning på en mötesplats i Göteborg för att bryta isoleringen.

Som ett sista exempel har *Mötesplatsen i Lövgärdet* samlat ensamkommande ungdomar i Göteborgstrakten till läsläsning och fritidsaktiviteter, de har tillsammans kunnat planera och genomföra aktiviteter och arrangemang utifrån egna intressen och önskemål. De har också utbildat boendepersonal, vårdpersonal, lärare och andra professionella, bland annat i psykosocialt stöd och i hbtq-frågor i samverkan med RFSL.

Stadsmissionernas verksamheter har främst varit riktade mot ensamkommande flyktingbarn, asylsökande personer och nyanlända i Göteborg, Kalmar, Linköping, Skåne, Stockholm, Uppsala samt Västerås med omnejd.

Rädda Barnen

Rädda Barnen har fått 12 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Medlen från MUCF har bland annat möjliggjort etablering av en stödlinje på telefon för nyanlända barn som varit tillgänglig sju dagar i veckan året runt på dari, arabiska och engelska samt projektet *Re:act* som syftar till att mobilisera nyanlända på olika asylboenden för att genom egenmakt förbättra situationen på boenden för både barn och vuxna och som sprids till alltfler ställen. Medlen har även möjliggjort en stor satsning på att utbilda nya utbildare och på att sprida information om traumamedveten omsorg till personal som möter barn i sina verksamheter i 233 kommuner.

Rädda Barnen har kunnat driva ett mobilt team som gör verksamhet och stöttar barn och deras familjer på boenden för asylsökande i Skåne. De har gett stöd till och utbildat frivilliga medlemmar som skapar olika aktiviteter på boenden runt om i landet, bland annat genom barnvänliga platser samt genom informationsspridning och samarbeten med andra organisationer. Organisationen har också satsat på att stärka sitt arbete med sakkunniga, nationella samordnare och nya organiseringsformer.

Rädda Barnen har främst fokuserat sitt arbete på frivilliga och medlemmar i organisationen samt asylsökande och ensamkommande flyktingbarn. De har uppskattat deltagandeantalet i sina aktiviteter och verksamheter gentemot asylsökande och ensamkommande flyktingbarn till 20 000 personer.

Rädda Barnens insatser har haft stor geografisk spridning och arbetet har bedrivits på många orter i samtliga 21 län.

Skyddsvärnet

Skyddsvärnet har fått 3 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen. Med medlen från MUCF har anställda inom Skyddsvärnet kunnat utbilda sig i validering för att kunna bedöma kunskaper och kompetenser hos nyanlända. Deras köksutbildning kan nu validera deltagares teoretiska och praktiska kunskaper. De har i samarbete med Gröna Lund erbjudit 20 arbetsträningsplatser till nyanlända och asylsökande i restaurangkök med utbildade kockar som handledare.

Utöver detta har de hållit en 16-veckors utbildning för 25 romer där två fick jobb under utbildningen, de har hållit två baristautbildningar för unga som står långt från arbetsmarknaden, anställt kockar och arbetat med nätverksbyggande genom bland annat branschdagar. Skyddsvärnet har även tagit fram gemensamma arbetssätt för asylboenden, sökt tillstånd för att starta stödboende, startat ett pilotprojekt med Stockholms stad för att ge 50 personer som står långt från arbetsmarknaden (sfi, nyanlända, jobbtorgen) en 16–20 veckors utbildning till köksbiträde, bli validerade och garanterade en visstidsanställning på sex månader efter avklarad utbildning. De har dragit igång en helt ny verksamhet för rekrytering och bemanning av nyanlända som kommer att fortleva. De har tryckt skriften *Ensamhet är världens största gemenskap* samt sammanställt en bok, *Möt mig där jag är*, med intervjuer med ett 30-tal ensamkommande om bemötandet i det nya hemlandet. Insatserna har bedrivits inom Storstockholm och har genom kommunikationsinsatserna även spridits nationellt. Arbetet har inriktats mot arbetsföra nyanlända, asylsökande och medarbetare i Skyddsvärnet.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan har fått 17 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen.

Medlen från MUCF fördelades till 90 församlingar och fem stift samt använts för centrala satsningar. De har bland annat möjliggjort ett samarbete mellan Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset och Rädda Barnen som heter *Psykosocialt stöd för människor på flykt*. I samarbetet har en gemensam utbildning i psykosocialt stöd och psykologisk första hjälp tagits fram. Tre grundläggande basutbildningar samt två fördjupande så kallade *Training of Trainers* har genomförts.

Svenska kyrkan har även utvecklat och bedrivit gruppverksamheten *Barn i Väntan/Barn i Start (BIV/BIS)* tillsammans med IM. Medel har också använts för arbete inom *Rådgivningsbyrån*, där Svenska kyrkan är den största medlemmen. Den ger gratis rådgivning direkt till asylsökande, men bistår också med handledning och utbildning till Svenska kyrkans medarbetare och till kyrkans nationella stöd i flykting- och integrationsfrågor, *Support Migration*, vilket har ökat kompetensen inom organisationen. Verksamheter på stiftens regionala nivå har huvudsakligen bestått av stöd, rådgivning och coachning samt utbildningstillfällen för församlingar.

Målgrupper för arbetet har varit vuxna asylsökande, transitflyktingar och nyanlända. Svenska kyrkan beräknar att drygt 18 000 personer i målgrupperna över hela landet har nåtts.

På lokal nivå har församlingarna primärt fokuserat på att möta de asylsökande och nyanlända i en stor mängd olika aktiviteter och stödinsatser för och med asylsökande och nyanlända. Aktiviteterna har varierat men generellt har det handlat om sociala mötesplatser, språkkaféer och språkundervisning, klädinsamling och kläudutdelning, barn- och ungdomsgrupper, fritidsaktiviteter, utflykter, studiebesök och kulturevenemang, psykosocialt stöd, rådgivning och samhällsinformation, samt samverkan med myndigheter, boenden och lokala aktörer. Utöver de församlingar som fick stöd av statsbidraget har liknande arbete bedrivits i en majoritet av kyrkans församlingar, 82 procent.

Svenska Kyrkans arbete har bedrivits över hela landet och haft stor geografisk spridning från norr till söder. De uppskattar att det lokala arbetet har nått minst 18 000 deltagare.

Svenska Röda Korset och Röda Korsets Ungdomsförbund

Svenska Röda Korset fick 34 000 000 kronor för att stärka arbetet med flyktingsituationen, varav 4 miljoner skulle lämnas vidare till Röda Korsets Ungdomsförbund. Medel har fördelats till över 200 *lokala Röda Kors-kretsar* och *Röda Korsets Ungdomsförbunds lokalföreningar*. Svenska Röda Korset och Röda Korsets Ungdomsförbund har kunnat utöka befintlig verksamhet kraftigt samt startat nya verksamheter för att kunna möta och hjälpa asylsökande, nyanlända, ensamkommande barn, papperslösa och i övrigt utsatta människor.

Ett projekt är *Flyga drake – motståndskraft under asyltiden är att möta framtiden* som syftar till att ge alla verksamheter för och med asylsökande bättre verktyg och metoder för att arbeta med målgruppen människor på flykt. Pilotprojektet *Welcome to Sweden* har kartlagt vilka behov de asylsökande som bor i eget boende i Göteborg har samt genom att förstärka personalen som arbetar med utveckling av insatser för ensamkommande ungdomar. Organisationen har också arbetat med att dra lärdomar av 2015 års

flyktingsituation för att öka sin kunskap och beredskap, bland annat genom ”early warning”-system, vid kommande krissituationer. Rödakorshuset i Skärholmen har med bidraget kunnat fortsätta med verksamheter för asylsökande, nyanlända och papperslösa, bland annat med språkträning, samhällsinformation och myndighetskontakter.

Organisationerna har förbättrat arbetet med rekrytering av frivilliga, bland annat genom att utveckla en metod med rekryteringsgrupper och nya funktioner för frivilliga på Ungdomsförbundets webbplats. De har också utvecklat arbetet med säkerhet så att frivilliga ska vara trygga samt tagit fram utbildningen *Var försiktig* för att höja kompetensen hos anställda. Ungdomsförbundet har kunnat utöka arbetet med rollspelet *På flykt* som riktar sig till skolelever och professionella som möter nyanlända, och utvecklat ett nytt rollspel, *Från åskådare till aktör*, som ska sänka tröskeln för att engagera sig.

I alla lokala aktiviteter bland lokala rödakorskretsar och ungdomsförbundets lokalföreningar runt om i Sverige har en mängd aktiviteter bedrivits, som språkträning och fritidsaktiviteter i anknytning till asylboenden, materialet *Hälsoinformation för asylsökande* med information från Röda Korsets vårdförmedling, två mobila mötesplatser i form av husbilar har kunnat möjliggöra närvaro vid boenden i områden där lokala kretsar saknas.

Röda Korsets Ungdomsförbund har använt delar av bidraget för att stärka, utveckla och kvalitetssäkra verksamheten kring barn och unga i asylprocessen. Genom de utökade insatserna har de bland annat lyckats utöka verksamheten med 14 nya verksamhetsgrupper och utbildat 186 nya frivilliga. De har även påbörjat ett pilotprojekt kring delaktighet genom kreativt skapande, med flera informationstillfällen och workshoppar för ensamkommande barn och unga i Stockholmsområdet.

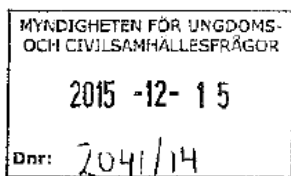
Arbetet i Röda Korset har främst varit inriktat mot ovanstående målgrupper nyanlända och asylsökande men även mot volontärer, anställda och de som på andra sätt kommer i kontakt med nyanlända och asylsökande genom organisationen.

Röda Korsets Ungdomsförbund har i sitt arbete riktat sig mot unga flyktingar och ensamkommande barn och ungdomar samt dem som möter dessa i skolan. Cirka 35 000–40 000 individer uppskattas ha deltagit i aktiviteter genomförda av Röda Korset och Röda Korsets Ungdomsförbund. De lokala insatserna har varit spridda över landet från Övertorneå i norr till Vellinge i söder.

Bilaga 2: Regleringsbrev

Kulturdepartementet

Regeringsbeslut

1

2015-12-11

Ku2015/02981/D

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor
Box 17801
11894 Stockholm

Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende anslag 13:6 inom utgiftsområde 17

Riksdagen har beslutat om anslaget 13:6 Insatser för den ideella sektorn för budgetåret 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:94, prop. 2014/15:99 utg.omr. 17, bet. bet.2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255, prop. 2015/16:47 utg.omr. 17, bet. 2015/16:FiU18, rskr. 2015/16:94).

FINANSIERING

4 Anslag

4.1 Tilldelade anslag/anslagsposter (belopp angivna i tkr)

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

13:6 Insatser för den ideella sektorn (Ramanslag)

<i>Disponeras av Vetenskapsrådet</i>		<i>15 000</i>
ap.1	Forskningsprogram om det civila samhället (ram)	15 000
<i>Disponeras av Statistiska centralbyrån</i>		<i>2 000</i>
ap.4	Statistik om det civila samhället (ram)	2 000
<i>Disponeras av Kammarkollegiet</i>		<i>200 000</i>
ap.2	Ideella sektorn - del till Kammarkollegiet (ram)	200 000
<i>Disponeras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor</i>		<i>102 508</i>

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-Post
ku.registrator@regeringskansliet.se

Besöksadress
Drottninggatan 16

Telefax
08-405 13 06

ap.5	Uppföljning av överenskommelser med det civila samhällets organisationer (ram)	4 200
ap.6	Studier inom identifierade behovsområden (ram)	3 558
ap.7	<u>Arbetet med flyktingfrågan (ram)</u>	<u>94 750</u>
<i>Disponeras av Nämnden för statligt stöd till trossamfund</i>		<i>10 250</i>
ap.3	<u>Arbetet med flyktingfrågan (ram)</u>	<u>10 250</u>

Villkor för anslag 13:6

ap.3 Arbetet med flyktingfrågan

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) ska utan rekvisition och före årsskiftet betala ut 10 miljoner kronor till ett urval av statsbidragsberättigade trossamfund för att stärka samfundens kapacitet i pågående insatser för asylsökande och arbetet med etablering av nyanlända i den rådande flyktingsituationen. Bidraget ska bl.a. användas för att möjliggöra interreligiöst samarbete med anledning av flyktingsituationen. Trossamfunden ska verka för att bidragen så effektivt som möjligt når verksamhet i alla berörda delar i landet. De trossamfund som tilldelas bidrag ska ansvara för att dessa når lokala och regionala verksamheter.

Samtliga trossamfund som erhåller bidrag ska inkomma med ekonomisk redovisning av genomförda och planerade insatser senast den 1 april 2016 till SST och SST ska inkomma med ett samlat underlag till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 15 maj 2016. Vidare ska trossamfunden inkomma med en slutlig ekonomisk redovisning samt verksamhetsrapport till SST senast den 20 december 2016. SST ska inkomma med en samlad rapport till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 1 april 2017. Rapporten ska innehålla en ekonomisk redovisning och en analys av resultatet av utförda insatser.

SST får använda högst 250 000 kronor för administrativa kostnader inom ramen för uppdraget. Bidrag som inte använts för det ändamål som anges ovan ska återbetalas till SST senast den 20 december 2016.

ap.7 Arbetet med flyktingfrågan

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ska utan rekvisition och före årsskiftet betala ut

17 000 000 kronor till Svenska Kyrkan

34 000 000 kronor till Svenska Röda Korset, varav 4 miljoner kronor ska disponeras av Röda Korsets ungdomsförbund

12 000 000 kronor till Rädda Barnen

10 000 000 kronor till Riksföreningen Sveriges stadsmissioner

6 000 000 kronor till Islamic Relief Sverige

6 000 000 kronor till Individuell Människohjälp

3 000 000 kronor till Skyddsvärnet

2 000 000 kronor till IOGT-NTO

1 000 000 kronor till Flyktinggruppernas riksråd - FARR

Vidare ska myndigheten betala ut 3 000 000 kronor till Lantbrukarnas Riksförbunds insatser för asylsökande och arbete med flyktingsituationen och etableringen i samarbete med riksförbundets lokalavdelningar i landet.

Bidragen syftar till att stärka det fortsatta arbetet med flyktingsituationen. Bidragen ska användas för att stärka organisationernas kapacitet i insatser för asylsökande och arbetet med etablering av nyanlända i den rådande flyktingsituationen. Inom ramen för denna verksamhet ska bidragen bl.a. användas för samverkan och samordning mellan organisationer. Organisationerna ska verka för att medlen så effektivt som möjligt når verksamhet i alla berörda delar av landet. Riks- eller nationella organisationer ansvarar för fördelning av medlen till lokala och regionala verksamheter. Samtliga organisationer ska inkomma med en ekonomisk redovisning av genomförda och planerade insatser senast den 1 april 2016 till MUCF och MUCF ska inkomma med en sammanställning till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 15 maj 2016. Vidare ska organisationerna inkomma med en slutlig ekonomisk redovisning samt en redovisning av vilka resultat som uppnåtts och hur resultaten förhåller sig till syftet och ändamålet med bidraget till MUCF senast den 20 december 2016. Bidrag som inte använts för det ändamål som anges ovan ska återbetalas till MUCF senast den 20 december 2016. MUCF ska inkomma med en samlad slutrapport till Regeringskansliet

(Kulturdepartementet) senast den 1 april 2017. Slutrapporten ska innehålla en ekonomisk redovisning och en analys av resultaten av utförda insatser. MUCF får disponera högst 750 000 kronor för administrativa kostnader inom ramen för uppdraget.

4.3 Finansiella villkor

4.3.1 Finansiella villkor för anslag/anslagsposter

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Anslag/ap	Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2015	Indrag av anslagsbelopp
13:6 Insatser för den ideella sektorn			
ap.1	0	Inget	0
ap.2	0	Inget	0
ap.3	0	Inget	0
ap.4	0	Inget	0
ap.5	0	Inget	0
ap.6	0	Inget	0
ap.7	0	Inget	0

Belopp angivna i tkr

Anslagssparandet prövas efter eventuell omfördelning av anslagssparande

Tabellen inkluderar anslagssparande och anslagskredit som i förekommande fall disponeras enligt 7 och 8 §§ anslagsförordningen (2011:223)

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Kent Eriksson

Kopia till

Statsrådsberedningen, internrevisionen
Finansdepartementet, budgetavdelningen
Förvaltningsavdelningen, RK Ekonomi
Utbildningsdepartementet, Enheten för ungdomspolitik och
folkbildning
Riksdagen, kulturutskottet
Riksrevisionen
Nämnden för statligt stöd till trossamfund
Ekonomistyrningsverket
Riksgäldskontoret
Svenska Kyrkan
Svenska Röda Korset
Röda Korsets ungdomsförbund
Rädda Barnen
Riksföreningen Sveriges stadsmissioner
Islamic Relief Sverige
Individuell Människohjälp
Skyddsvärnet
IOGT-NTO
Flyktinggruppernas riksråd - FARR
Lantbrukarnas Riksförbund

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2017

ISSN 1651-2855 ISBN 978-91-88455-18-5

projektledare **Maria Sundbom Ressaissi**

text **Maria Sundbom Ressaissi och Marina Tjelvling**

språkgranskning **Ingrid Bohlin**

grafisk form **Christián Serrano**

distribution **MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm**

webbplats **www.mucf.se**

tfn **08-566 219 00**

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor